

Vergaderjaar 1998–1999

26 340

Financieel beheer politieregio's

Nr. 2

RAPPORT

Inhoud

	Samenvatting	5	6.4	Behandeling uitkomsten accountantscontrole	27
			6.5	Aandachtspunten controleprotocol	28
1	Inleiding	7	6.6	Conclusies accountantscontrole	29
1.1	Onderzoekskader	7			
1.2	Algemeen kader financieel beheer politieregio's	7	7	Slotbeschouwing	31
2	Analyse begrotingen en jaarrekeningen	9	8	Reacties en nawoord	32
2.1	Toetsing aan comptabele voorschriften	9	8.1	Reactie van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	32
2.2	Resultaten en vermogenspositie	10	8.2	Reactie van de minister van Justitie	32
2.2.1	Onderzoek door derden	10	8.3	Reactie van het korpsbeheerdersberaad	32
2.2.2	Analyse Rekenkamer	11	8.4	Nawoord Rekenkamer	34
2.3	Conclusies analyse begrotingen en jaarrekeningen	13			
3	Financieel bestuur	15	Bijlage 1:	Totaaloverzicht resultaten toetsing aan comptabele voorschriften	35
3.1	Uitgangspunten onderzoekskader	15	Bijlage 2:	Totaaloverzicht resultaten toetsing aan comptabele voorschriften begrotingen en meerjarenramingen	36
3.2	Bestuurlijke organisatie en besturingsfilosofie	15	Bijlage 3:	Totaaloverzicht resultaten toetsing aan comptabele voorschriften jaarrekeningen	37
3.3	Financiële doelstellingen	16	Bijlage 4:	Bedrijfsresultaten politieregio's	39
3.4	Beleidsplannen, begrotingen en budgettering	16	Bijlage 5:	Nettoresultaten politieregio's	40
3.5	Verantwoordingsinformatie	17	Bijlage 6:	Eigen vermogen politieregio's	41
3.6	Betrokkenheid regionaal college	17	Bijlage 7:	Voorzieningen politieregio's	42
3.7	Conclusies financieel bestuur	17	Bijlage 8:	Vreemd vermogen lange termijn politieregio's	43
4	Financiële informatiesystemen	19	Bijlage 9:	Vreemd vermogen korte termijn politieregio's	44
4.1	Uitgangspunten onderzoekskader	19	Bijlage 10:	Meerjarenramingen/landelijke gemiddelden van de politieregio's	45
4.2	Betrouwbaarheid en autorisatieregeling	19	Bijlage 11:	Bestuurlijke organisatie en besturingsfilosofie	46
4.3	Informatiebeveiliging	20	Bijlage 12:	Financiële doelstellingen	47
4.4	EDP-audits en accountantscontrole	20	Bijlage 13:	Operationele doelstellingen	48
4.5	Conclusies financiële informatiesystemen	21	Bijlage 14:	Verantwoordingsinformatie	49
5	Administratieve organisatie	22	Bijlage 15:	Financiële informatiesystemen/ autorisatieregeling	50
5.1	Uitgangspunten onderzoekskader	22	Bijlage 16:	Informatiebeveiliging/EDP-audits	51
5.2	Beheers- en managementstatuut en mandatering	22	Bijlage 17:	Beheers- en managementstatuut en mandatering	52
5.3	Control- en treasuryfunctie	22	Bijlage 18:	Control- en treasuryfunctie	53
5.4	Beschrijving administratieve organisatie	23	Bijlage 19:	Beschrijving administratieve organisatie	54
5.5	Interne controlefunctie en operational audit	24	Bijlage 20:	Interne controlefunctie en operational audit	55
5.6	Conclusies administratieve organisatie	24	Bijlage 21:	Accountantscontrole/opdracht en verklaringen	56
6	Accountantscontrole	26	Bijlage 22:	Accountantscontrole/behandeling rapportages	57
6.1	Uitgangspunten onderzoekskader	26			
6.2	Controle-opdracht en -prioriteiten	26			
6.3	Accountantsrapportage over financieel beheer	27			

Bijlage 23:	In accountantsrapportage genoemde aandachtspunten controleprotocol 1996	58	Bijlage 25:	In accountantsrapportage genoemde aandachtspunten controleprotocol 1997	60
Bijlage 24:	Accountantsrapportage over aandachtspunten controleprotocol 1996 (inhoudelijke behandeling)	59	Bijlage 26:	Accountantsrapportage over aandachtspunten controleprotocol 1997 (inhoudelijke behandeling)	61

SAMENVATTING

Het financieel beheer in de politieregio's behoeft meer prioriteit dan tot nu toe is betracht, zowel van de korpsbeheerder als de korpsleiding. Ook het regionaal college dient vanuit de bestuurs- en toezichtfunctie van dit orgaan nadrukkelijker bij het financieel bestuur en beheer betrokken te zijn. Hoewel de kwaliteit van het financieel beheer sinds de vorming van de regio's in 1994 is toegenomen, zijn verdere verbeteringen mogelijk en gewenst. Ook het tempo van de verbetering van het financieel beheer kan worden verhoogd. Dit concludeert de Rekenkamer op basis van haar onderzoek naar het financieel beheer van alle 25 politieregio's in het land.

De Rekenkamer signaleert bij de regio's diverse mogelijkheden ter verdere verbetering van het financieel beheer. Zo kunnen de naleving van de comptabele voorschriften en de presentatie van bedrijfsresultaten en begrotingswijzigingen in de jaarrekeningen verbeterd worden. De Rekenkamer acht het voorts van belang dat nadere informatie beschikbaar komt over de kostenstructuur en efficiency van de politiezorg om structurele beslissingen ten aanzien van de financiering van de regio's te kunnen onderbouwen. Er bestaat namelijk nog onvoldoende inzicht in de relatie tussen de geboden politiezorg en de financiële resultaten van de politieregio's. Voor het verzamelen van dergelijke informatie is incidenteel onderzoek niet toereikend. Via de registratiesystemen van de regio's zal deze informatie systematisch beschikbaar moeten komen. Ook is het gewenst dat de regionale colleges financiële doelstellingen vaststellen en daarop sturen. Zowel ten aanzien van de doelstellingen als de verantwoordingen dienen de regio's de operationele en financiële bedrijfsvoering meer in onderling verband te benaderen. Het is gewenst dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, in overleg met de regio's, regels vaststelt voor de hierbij te hanteren uniforme instrumenten.

In verschillende regio's verdient het aanbeveling de autorisatieregeling voor de toegang tot de financiële informatiesystemen aan te scherpen. Voorts is het in het merendeel van de regio's dringend gewenst dat de informatiebeveiliging structureel wordt aangepakt door de formulering van een informatiebeveiligingsbeleid op basis van een uitgewerkte risico-analyse en door het periodiek uitvoeren van EDP-audits.

Om op bestuurlijk niveau richting te kunnen geven aan de verbetering van de administratieve organisatie en interne controle is het belangrijk om een beheers- en management-statuut vast te stellen waarin de hoofdlijnen van procedures, structuren en systemen zijn vastgelegd. Tevens is in verschillende regio's een voortvarende aanpak gewenst van de (actualisering van de) beschrijving van de administratieve organisatie, waarbij de onderhoudsorganisatie en -procedures nadrukkelijk aandacht behoeven. Voorzover de regio's reeds beschikken over een interne controlefunctie kan in het algemeen de organisatorische positie en de kwaliteit van de interne controles worden verbeterd.

Elke regio heeft een registeraccountant de opdracht gegeven om de jaarrekening te controleren. Het is gewenst dat het regionaal college intensiever betrokken is bij de opdrachtverstrekking aan deze accountant, de bepaling van prioriteiten in het controleplan, de behandeling van de accountantsrapportages en de naleving van het controleprotocol. De instelling van een audit committee kan bijdragen aan een betere invulling van deze toezichtfunctie van het regionaal college.

De onderzoeksresultaten van de Rekenkamer zijn niet alleen van belang voor de politieregio's, maar ook voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, zowel met het oog op de regelgevende als

de toezichhoudende taak van dit ministerie. De onderzoeksresultaten zijn tevens relevant voor het Ministerie van Justitie, vanuit de medeverantwoordelijkheid voor het beheer van de regionale politiekorpsen.

De ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie en het korpsbeheerdersberaad reageerden in hoofdlijnen positief op de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer. Op diverse punten zijn of worden initiatieven genomen om het financieel beheer van de politieregio's verder te verbeteren. De Rekenkamer hecht daarbij veel belang aan een intensievere betrokkenheid van het regionaal college bij het financieel beheer en aan de verbetering van het inzicht in de relatie tussen de geboden politiezorg en de financiële resultaten van de regio's.

1 INLEIDING

1.1 Onderzoekskader

In de periode december 1997 tot en met medio 1998 heeft de Algemene Rekenkamer een inventariserend onderzoek uitgevoerd naar het financieel beheer bij alle 25 politieregio's. Het doel van dit onderzoek is het leveren van een bijdrage aan het verbeteren van de kwaliteit van het financiële beheer door daarvoor nadrukkelijk de aandacht te vragen van de regionale colleges, de korpsbeheerders en de korpsleiding van de politieregio's.

Dit rapport geeft een overkoepelend beeld van de bevindingen en conclusies van de onderzoeken bij de 25 regio's in het land. De Rekenkamer zond dit overkoepelend rapport in oktober 1998 voor commentaar naar de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie en naar het korpsbeheerdersberaad. Zij reageerden eind november. De korpsbeheerders van de 25 politieregio's kregen ieder de Rekenkamerbevindingen voor de eigen regio om commentaar toegezonden. Hun reacties zijn verwerkt in de 25 regioreportages.

De indeling van dit rapport is als volgt. Na een toelichting van het algemene kader van het financieel beheer van de politieregio's (zie paragraaf 1.2) wordt in hoofdstuk 2 een analyse van de begrotingen en jaarrekeningen van de meest recente jaren gepresenteerd. Deze analyse omvat een toetsing aan de comptabele voorschriften en een beoordeling van de ontwikkeling van de resultaten en het (eigen) vermogen van de regio's. In de hoofdstukken 3 tot en met 6 komen vervolgens de vier in het onderzoek betrokken aspecten van het financieel beheer afzonderlijk aan de orde:

- financieel bestuur (hieronder wordt verstaan de sturing van en het toezicht op het financiële handelen van het regionale korps);
- financiële informatiesystemen;
- administratieve organisatie;
- accountantscontrole.

Hoofdstuk 7 bevat de belangrijkste aanbevelingen die voortvloeien uit het onderzoek. Tot slot zijn in hoofdstuk 8 de reacties van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van het korpsbeheerdersberaad samengevat en is voorts een nawoord van de Rekenkamer opgenomen.

1.2 Algemeen kader financieel beheer politieregio's

Met de inwerkingtreding van de Politiewet 1993 op 1 april 1994 zijn 25 politieregio's gevormd. Uitgangspunt bij de totstandkoming van het politiebestedel is geweest dat de regionale politiekorpsen een zo groot mogelijke zelfstandigheid hebben. Op grond van de Politiewet 1993 vormt het regionaal college het bestuur van de regio. Dit college bestaat uit de burgemeesters van de regio en de hoofdofficier van Justitie. De korpsbeheerder is de burgemeester van de (centrum)-gemeente die voor elke regio is aangewezen in de Politiewet 1993. De korpsbeheerder is tevens de voorzitter van het regionaal college. In vrijwel alle regio's is er een beheersoverleg (beheersdriehoek), waaraan de korpsbeheerder, de hoofdofficier van Justitie en de korpschef deelnemen. Het (financieel) beheer van het regionale korps berust bij de korpsbeheerder, die daartoe wordt bijgestaan door en taken kan mandateren aan de korpschef. De korpsbeheerder legt verantwoording af aan het regionaal college over het door hem gevoerde beheer en verstrekt daarover bovendien informatie aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De financiering van de politieregio's berust in hoofdzaak op een algemene bijdrage (brede doeluitkering) verstrekt door het ministerie. Daarnaast ontvangen de regio's nog enkele bijzondere bijdragen, waarvan de besteding is gebonden aan specifieke voorwaarden. In beginsel zijn de politieregio's zelf verantwoordelijk voor een sluitende begroting. Als de begroting van een regio niet in evenwicht is en blijkens de meerjarenraming dat evenwicht niet binnen enkele jaren wordt bereikt, kan de regio door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties onder preventief toezicht worden gesteld.

Ten aanzien van het financieel beheer en de financiële verantwoording zijn (comptabele) voorschriften neergelegd in diverse besluiten die zijn verankerd in de Politiewet 1993.

Voor de politieregio's wordt het baten/lasten stelsel gevolgd. Elke politieregio dient een accountant de opdracht te geven om de jaarrekening te controleren. Daarbij dient de accountant onder meer het controleprotocol te volgen dat door de directie Politie van het ministerie is vastgesteld.

2 ANALYSE BEGROTINGEN EN JAARREKENINGEN

2.1 Toetsing aan comptabele voorschriften

In het Besluit Comptabele Regelgeving Regionale Politie (BCRRP) zijn comptabele voorschriften vastgelegd voor de begrotingen, meerjarenramingen en jaarrekeningen van de politieregio's. De voorschriften omvatten bepalingen ten aanzien van:

- de aanwezigheid van de (onderdelen van de) begrotingen, meerjarenramingen en jaarrekeningen;
- de tijdigheid van indiening, vaststelling en deponering;
- inrichtingseisen en waarderingsvoorschriften;
- specificaties en toelichtingen.

De Rekenkamer toetste de begrotingen en meerjarenramingen van 1996, 1997 en 1998 en de jaarrekeningen 1996 en 1997 van de politieregio's aan de voorschriften van het BCRRP. Het ging daarbij om in totaal 20 toetspunten voor de begrotingen en meerjarenramingen en 35 toetspunten voor de jaarrekeningen.

In de volgende tabel zijn de resultaten van de toetsing samengevat.

	Aantal toetspunten	Gemiddeld aantal toetspunten waaraan is voldaan	in %
Begroting 1996	20	13,8	69,0
Begroting 1997	20	14,3	71,4
Begroting 1998	20	15,1	75,6
Jaarrekening 1996	35	29,2	83,4
Jaarrekening 1997	35	29,7	84,8

Deze tabel geeft een globale indicatie van de mate waarin is voldaan aan de desbetreffende comptabele voorschriften en van de ontwikkeling daarin. Uit de tabel blijkt dat de regio's de comptabele voorschriften ten aanzien van de begrotingen en de jaarrekeningen in de loop der jaren gemiddeld iets beter zijn gaan naleven. De jaarrekeningen voldoen in hogere mate aan de comptabele voorschriften dan de begrotingen. Daarbij speelt vermoedelijk een rol dat de jaarrekeningen worden gecontroleerd en gecertificeerd door de externe accountant van de regio's en de begrotingen niet.

Uit het onderzoek blijkt dat er tussen de regio's grote verschillen bestaan in de naleving van de comptabele voorschriften. De regio Groningen bijvoorbeeld voldoet reeds in hoge mate aan de comptabele voorschriften voor de begrotingen en jaarrekeningen. Er zijn echter ook regio's die ten aanzien van de begrotingen 1998 aan niet meer dan 55% van de toetspunten voldoen. Voor de jaarrekeningen is de minimale «score» 71%. In bijlage 1 zijn de resultaten van de toetsing per regio aangegeven.

De Rekenkamer heeft voorts geanalyseerd aan welke comptabele voorschriften de regio's reeds volledig of grotendeels voldoen en bij welke voorschriften dat nog niet het geval is (zie ook de bijlagen 2 en 3). Ten aanzien van de begrotingen en meerjarenramingen (zie bijlage 2) blijkt dat inmiddels vrijwel alle regio's de essentiële overzichten van baten en lasten, de geraamde investeringen en de balans in hun begrotingen opnemen. In iets mindere mate wordt voldaan aan de comptabele voorschriften ten aanzien van de overzichten van geldleningen, reserves en voorzieningen en de toelichtingen. Ook blijkt dat de begrotingen in verschillende regio's niet tijdig worden vastgesteld door het regionaal college. Voor de begrotingen 1998 betrof dit acht regio's.

De regio's voldoen nog slechts in beperkte mate aan de comptabele voorschriften ten aanzien van de specificatie van de investeringen, de personeelsgegevens en de te leveren prestaties. Verschillende regio's verstrekken wel in enigerlei vorm informatie over de investeringen en het personeel, maar deze informatie voldoet vaak niet volledig aan de voorschriften. Ten aanzien van de investeringen wordt dit mede in de hand gewerkt door het gedetailleerde karakter van de regelgeving, waardoor vooral de regio's met veel investeringsprojecten zeer uitvoerige overzichten in de begroting moeten opnemen.

Uit de analyse van de jaarrekeningen (zie bijlage 3) blijkt dat de jaarrekeningen van alle regio's de essentiële onderdelen (de staat van baten en lasten en de balans) omvatten en dat in alle regio's de verplichte accountantscontrole plaatsvindt. In iets mindere mate is voldaan aan de voorschriften ten aanzien van de toelichting van de waarderingsgrondslagen en de vermelding van de niet uit de balans blijvende verplichtingen. Enkele regio's stellen de jaarrekening niet tijdig vast. Evenals de begrotingen voldoen de jaarrekeningen niet volledig aan de eisen ten aanzien van de te verstrekken informatie over de omvang en samenstelling van het personeel en de investeringen. In geen enkele jaarrekening waren de gerealiseerde investeringen exact volgens de voorschriften gespecificeerd. De toelichting op de balans voldoet in ongeveer de helft van de regio's niet volledig aan de eisen. Daarbij heeft de Rekenkamer nog buiten beschouwing gelaten dat onttrekkingen aan reserves en voorzieningen in de jaarrekening moeten worden opgenomen met vermelding van datum en nummer van het desbetreffende besluit van het regionaal college. Slechts sporadisch is aan dit laatste voorschrift voldaan. Het aantal regio's dat voldoet aan de voorschriften ten aanzien van de informatie over de geleverde prestaties is nog beperkt. Ook ontbreekt nog relatief vaak een verslag van de korpsbeheerder over het gevoerde beheer.

Ter afronding van de toetsing aan de comptabele voorschriften heeft de Rekenkamer nagegaan of de politieregio's zich houden aan de comptabele voorschriften voor het ter inzage leggen van het beleidsplan, de begroting, de meerjarenraming en de jaarrekening. In artikel 6 lid 2, respectievelijk artikel 14 lid 2 BCRRP is bepaald dat deze stukken op een centrale plaats binnen de regio ter inzage worden neergelegd en dat daarvan melding wordt gemaakt door een algemene publicatie. Uit het Rekenkameronderzoek bleek dat vijf regio's (Drenthe, Zaanstreek-Waterland, Gooi en Vechtstreek, Hollands Midden en Limburg Noord) voldoen aan deze comptabele voorschriften. Enkele regio's, waaronder de regio's Rotterdam-Rijnmond, Zuid-Holland-Zuid en IJsselland hebben naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek aangekondigd zich in het vervolg aan deze voorschriften te zullen houden of hebben deze voorschriften reeds toegepast ten aanzien van de jaarrekening 1997.

2.2 Resultaten en vermogenspositie

2.2.1 Onderzoek door derden

Tijdens het onderzoek van de Rekenkamer is het rapport verschenen van het onderzoek «Vermogenspositie regionale politiekorpsen» dat in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is uitgevoerd (hierna aangeduid als het vermogensonderzoek). Dit onderzoek vloeit voort uit de motie De Graaf van december 1996¹, waarin de mogelijkheid van verevening van vermogens tussen de politieregio's was geopperd. Het onderzoek is in maart 1998 zonder een standpunt van de minister van Binnenlandse Zaken aangeboden aan de Tweede Kamer. Het vermogensonderzoek bevestigde dat er, althans volgens de jaarrekeningen van 1995

¹ Tweede Kamer 1996–1997, 25 016, nr. 15.

en 1996, aanzienlijke verschillen in de omvang van het eigen vermogen bestaan. In het vermogensonderzoek is als minimumnorm gesteld dat de regio's de materiële vaste activa moeten kunnen financieren en dat daarnaast 2% van de algemene rijksbijdrage als buffervermogen aangehouden zou moeten worden. Uit het onderzoek bleek dat 15 van de 25 regio's een eigen vermogen hebben dat lager is dan deze minimumnorm. De overige 10 regio's beschikten per ultimo 1996 gezamenlijk over voldoende eigen vermogen om bij eventuele verevening de tekorten bij de andere regio's weg te nemen. Landelijk was volgens het vermogensonderzoek per ultimo 1996 een normatief eigen vermogen van f 2 441 miljoen benodigd en bij alle regio's tezamen was er f 2 524 miljoen aanwezig.

Naast het vermogensonderzoek is er in opdracht van het ministerie en het Nederlands Politie Instituut een onderzoek uitgevoerd naar de (toereikendheid van de) normvergoeding voor de regiopolitie. De resultaten van dit onderzoek zijn eveneens zonder een standpunt van de minister van Binnenlandse Zaken in juni 1998 aan de Tweede Kamer aangeboden. De conclusie van het onderzoek is dat de normvergoeding in 1995 ontoereikend was. De regio's zouden, afhankelijk van de benaderingswijze, tussen de f 233 miljoen en f 478 miljoen tekort zijn gekomen, exclusief een eventuele aanpassing van het huisvestingsstarief. Volgens het onderzoek zouden de tekorten in 1996 en latere jaren verder oplopen. In het onderzoeksrapport wordt overigens geconcludeerd dat gekwantificeerd gegevensmateriaal over de ontwikkeling van de materiële voorzieningen moeilijk te verkrijgen was. Het onderzoek signaleert voorts aanzienlijke verschillen tussen de regio's ten aanzien van bijvoorbeeld huisvestings- en vervoerskosten, die tijdens het onderzoek niet geheel verklaard konden worden. Ten aanzien van de huisvesting van de regio's wordt in het rapport aanbevolen een nader detailonderzoek te verrichten.

In het regeerakkoord¹ zijn geen concrete afspraken opgenomen ten aanzien van de vermogenspositie en de normvergoeding. Wel is opgenomen dat extra middelen beschikbaar worden gesteld voor 3000 extra agenten en surveillanten. Tevens worden volgens het regeerakkoord in de executieve dienst nog eens 2000 arbeidsjaren extra gerealiseerd door maatregelen gericht op de efficiency en effectiviteit van de organisatie.

2.2.2 Analyse Rekenkamer

De Rekenkamer heeft de financiële resultaten en de vermogenspositie van de politieregio's geanalyseerd aan de hand van de begrotingen voor de jaren 1996, 1997 en 1998 en de jaarrekeningen 1995, 1996 en 1997 (zie ook de bijlagen 4 tot en met 10).

Bij de beoordeling van de resultaten en de vermogenspositie van de regio's speelt de zogenoemde «reserve waardeverschillen» een belangrijke rol. Deze reserve is in elke regio bij het ontstaan van de regiokorpsen in 1994 gevormd op grond van de comptabele regelgeving. De reserve is becijferd op de vervangingswaarde van de om niet aan elke regio overgedragen materiële vaste activa. Jaarlijks valt ten gunste van het resultaat een bedrag uit de reserve waardeverschillen vrij ter grootte van de afschrijvingslasten van deze materiële vaste activa. Als de desbetreffende activa volledig zijn afgeschreven is dus ook de reserve waardeverschillen tot nihil gedaald. Door deze vrijval daalt in beginsel het eigen vermogen, zodat in feite nieuwe reserveringen nodig zijn om het eigen vermogen op peil te houden ten behoeve van toekomstige vervangingsinvesteringen. Omdat het eigen vermogen daarvoor ontoereikend was, hebben verschillende regio's inmiddels vreemd vermogen aangetrokken voor de (vervangings)investeringen. Voor de rentelasten die daarmee

¹ Tweede Kamer 1997–1998, 26 024, nr. 10.

samenhangen verstrekt het ministerie overigens geen extra bijdragen, zodat de rentelasten uit de eigen regiobegroting gedekt moeten worden («rente kost agenten»).

Uit het onderzoek van de Rekenkamer bleek dat de begrotingen en jaarrekeningen van de regio's niet altijd een duidelijk inzicht geven in de bedrijfsresultaten (ofwel de resultaten uit de normale bedrijfsvoering vóór reservemutaties en vrijval van voorzieningen). Door de wijze van presentatie van mutaties in reserves en voorzieningen en van buitengewone baten en lasten (inclusief de vrijval van de reserve waardeverschillen) is het bedrijfsresultaat moeilijk te herleiden. Voorts bleek dat de jaarrekeningen geen inzicht verschaffen in de eventuele wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Alleen de begroting volgens de laatste wijziging is in de jaarrekening opgenomen.

Uit de analyse van de resultaten van de politieregio's komen de volgende bevindingen naar voren (zie voor een volledig overzicht de bijlagen 4 en 5).

- De bedrijfsresultaten en de nettoresultaten (ofwel de resultaten na bijzondere baten en lasten, inclusief de onttrekking aan de reserve waardeverschillen) zijn volgens de jaarrekeningen 1996 en 1997 gemiddeld hoger dan oorspronkelijk begroot. De belangrijkste oorzaak is de hogere rijksbijdrage waarmee in de begrotingen nog geen rekening was gehouden. Ten opzichte van 1996 zijn de gemiddelde resultaten over 1997 gedaald.
- Tussen de regio's bestaan aanzienlijke verschillen in de gerealiseerde resultaten. De regio Amsterdam-Amstelland boekt de hoogste resultaten volgens de jaarrekeningen 1995 tot en met 1997, voornamelijk als gevolg van overschotten door de personele onderbezetting. In 1997 hadden 10 regio's een negatief bedrijfsresultaat en 5 regio's een nettoverlies.
- De begrotingen 1998 laten een daling van de gemiddelde resultaten zien ten opzichte van de jaarrekening 1997. De toename van de personeels- en kapitaalslasten is hiervan de voornaamste oorzaak. De gesignaleerde daling doet zich bij vrijwel alle regio's voor.

Een analyse van de vermogensposities van de regio's (zie ook de bijlagen 6 tot en met 9) levert onder meer de volgende bevindingen op.

- Het gemiddelde eigen vermogen is in 1996 en 1997 gestegen ten opzichte van de jaarrekening 1995 en komt gemiddeld ook hoger uit dan geprognosticeerd in de begrotingen 1996 en 1997 (zie bijlage 6). Vooral de regio's van de vier grote steden, met name Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond, beschikken over een relatief hoog eigen vermogen. Volgens de begrotingen 1998 daalt in de meeste regio's het eigen vermogen ten opzichte van de jaarrekeningen 1997. Bij het opstellen van deze begrotingen waren de meevallende resultaten over 1997 echter nog niet bekend.
- Volgens de jaarrekeningen 1996 en 1997 maakten 10, respectievelijk 11 regio's gebruik van lang vreemd vermogen (zie bijlage 8). Als de voornemens uit de begrotingen 1998 worden gerealiseerd, stijgt dit aantal tot 19 regio's per ultimo 1998. Voorts hebben sommige regio's aanzienlijke bedragen aan kort vreemd vermogen aangetrokken (zie bijlage 9).

De Rekenkamer heeft eveneens een analyse toegepast op de meerjarenramingen uit de begrotingen 1996 tot en met 1998. Deze analyse omvat de nettoresultaten en het eigen vermogen (zie ook bijlage 10). Door de opeenvolgende meerjarenramingen met betrekking tot een bepaald jaar onderling te vergelijken ontstaat een voortschrijdend beeld van de verwachtingen van de regio ten aanzien van de ontwikkeling van het

resultaat en het vermogen. Overigens is de kwaliteit of het realiteitsgehalte van de ramingen niet onderzocht door de Rekenkamer. Uit de analyse komen de volgende bevindingen naar voren.

- In de meerjarenramingen 1996, 1997 en 1998 vertonen de gemiddelde nettoresultaten een dalende trend, ondanks dat het gemiddelde resultaat in sommige jaren kleine stijgingen laat zien. In het algemeen vormt de stijging van de personeels kapitaallasten de voornaamste oorzaak van deze ontwikkeling.
- De dalende trend ten aanzien van de te verwachten resultaten is ook waarneembaar in de ontwikkeling van het geprognosticeerde gemiddelde eigen vermogen van de regio's. Volgens de meerjarenramingen slagen de regio's er in het algemeen niet in om het eigen vermogen op peil te houden door de vrijval van de reserve waardeverschillen te compenseren via toevoegingen aan de overige reserves.
- Als de opeenvolgende meerjarenramingen van 1996, 1997 en 1998 met elkaar worden vergeleken, ontstaat een wisselvallig beeld van de gemiddelde nettoresultaten. Positieve en negatieve bijstellingen wisselen elkaar af. De opeenvolgende meerjarenramingen ten aanzien van het eigen vermogen laten overwegend negatieve bijstellingen zien. Zo daalt de raming van het gemiddelde eigen vermogen per ultimo 1999 van circa f 109 miljoen in de meerjarenraming 1996, via f 99 miljoen in de meerjarenraming 1997 tot ruim f 96 miljoen volgens de meerjarenraming 1998.
- De trends in de te verwachten resultaten en het geprognosticeerde eigen vermogen en de afwijkingen tussen de opeenvolgende meerjarenramingen worden in het algemeen slechts summier toegelicht in de begrotingen en meerjarenramingen van de regio's.

2.3 Conclusies analyse begrotingen en jaarrekeningen

Uit de toetsing van de begrotingen en jaarrekeningen aan de comptabele voorschriften bleek dat de naleving van deze voorschriften voor de begrotingen in de jaren 1996, 1997 en 1998 geleidelijk is verbeterd tot bijna 76% voor de begroting 1998. De jaarrekeningen 1996 en 1997 voldoen reeds in hogere mate aan de comptabele voorschriften dan de begrotingen (bijna 85% in 1997). Overigens bestaan er belangrijke onderlinge verschillen tussen de regio's in de naleving van de voorschriften.

Het is gewenst dat de naleving van de comptabele voorschriften en de controle daarop, zowel op regionaal als landelijk niveau, verder worden verbeterd. Daarbij zijn vooral verbeteringen mogelijk ten aanzien van:

- de informatieverstrekking over de te leveren, respectievelijk geleverde prestaties;
- de informatie over het personeel en de investeringen;
- de toelichting op de balans in de jaarrekening;
- het opnemen van een verslag van de korpsbeheerder over het gevoerde beheer;
- de ter inzage legging van begrotingen en jaarrekeningen en de publicatie daaromtrent.

Ten aanzien van de meer gedetailleerde voorschriften, met name op het terrein van de investeringen, is het raadzaam dat het ministerie in overleg met de regio's beziet of vereenvoudiging mogelijk en aanvaardbaar is.

Op basis van de onderzochte begrotingen en jaarrekeningen concludeert de Rekenkamer dat de presentatie van de bedrijfsresultaten te verbeteren is door de buitengewone baten en lasten en de mutaties in reserves en voorzieningen duidelijker en uniform in de staat van baten en lasten op te nemen. De informatiewaarde van de jaarrekeningen kan verder worden verhoogd door naast de gewijzigde begroting ook de oorspronkelijke

begroting ter vergelijking in de staat van baten en lasten op te nemen en de onderlinge verschillen toe te lichten.

Uit de analyse van de resultaten en de vermogenspositie van de regio's kan de conclusie worden getrokken dat er tussen de regio's in dit opzicht aanzienlijke verschillen bestaan.

Hoewel de resultaten en de vermogenspositie blijkens de jaarrekeningen 1996 en 1997 gemiddeld gunstiger zijn dan was begroot, zijn de gemiddelde resultaten over 1997 gedaald ten opzichte van 1996. De ramingen van de financiële positie van de regio's geven reden tot enige zorg. Het aantal regio's met langlopende leningen stijgt volgens de jaarrekeningen 1996 en 1997 en de begroting 1998. Overigens lichten de regio's de trend in de meerjarenramingen en de afwijkingen tussen de opeenvolgende meerjarenramingen in het algemeen gebrekkig toe.

De Rekenkamer acht het van belang dat nadere informatie beschikbaar komt over de kostenstructuur en efficiency van de politiezorg om structurele beslissingen ten aanzien van de financiering van de regio's te kunnen onderbouwen. Er bestaat namelijk nog onvoldoende inzicht in de relatie tussen de financiële resultaten van de politieregio's en de geboden politiezorg. Voor het verzamelen van dergelijke informatie is incidenteel onderzoek niet toereikend. Via de registratiesystemen van de regio's zal deze informatie systematisch beschikbaar moeten komen.

3 FINANCIËEL BESTUUR

3.1 Uitgangspunten onderzoekskader

De Rekenkamer heeft geïnventariseerd hoe de bestuurlijke organisatie is opgezet en welke besturingsfilosofie door de regio's wordt toegepast. Bij het onderzoek zijn voorts de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de korpsbeheerder en/of het regionaal college stellen financiële doelstellingen vast;
- er is een beleidscyclus, een begrotings-/budgetteringssysteem en een samenhangend geheel van verantwoordingen, waarin onder meer een koppeling is aangebracht tussen financiële en operationele doelstellingen en realisatiegegevens;
- de beheersdriehoek en het regionaal college zijn actief betrokken bij de sturing van het financieel beheer in de politieregio's.

3.2 Bestuurlijke organisatie en besturingsfilosofie

Op basis van de Politiewet 1993 (artikel 22) heeft elke politieregio een regionaal college met de korpsbeheerder als voorzitter. Tussen de regio's bestaan er verschillen in het aantal leden en in de frequentie van bijeenkomen van het regionaal college (zie bijlage 11). Het aantal burgemeesters in de regionale colleges varieert van 6 tot 35. In relatie tot het financieel beheer zijn de voornaamste activiteiten van de regionale colleges het bespreken en vaststellen van de begrotingen en jaarrekeningen.

In alle regio's behalve de regio Brabant-Zuid-Oost is er, eveneens op basis van de Politiewet 1993 (artikel 27), een beheersoverleg (beheersdriehoek), waaraan de korpsbeheerder, de hoofdofficier van justitie en de korpschef deelnemen (zie ook bijlage 11).

De meeste regio's hebben, al dan niet op grond van regionale statuten, afzonderlijke organen ingesteld die zijn samengesteld uit leden van het regionaal college. Het kan dan gaan om een dagelijks bestuur, adviescollege, presidium, stuurgroep, kernberaad en/of verschillende commissies, waaronder specifieke commissies op het terrein van financiën of middelen (zie ook bijlage 11). Deze organen hebben een taak bij de voorbereiding van de vergaderingen van het regionaal college en bij de advisering van de korpsbeheerder. De behoefte aan de instelling van dergelijke organen blijkt minder groot te zijn in regio's met een beperkt aantal gemeenten.

Tot op heden heeft geen van de regio's gebruik gemaakt van de mogelijkheid van delegatie van bevoegdheden van de korpsbeheerder naar de lokale burgemeesters op grond van artikel 36 van de Politiewet 1993. De politieregio Friesland is overigens van plan een dergelijk delegatiemodel te introduceren.

De besturingsfilosofie van de regiokorpsen varieert. In totaal 16 regio's hebben een overwegend decentrale besturingsfilosofie, meestal in combinatie met zelfbeheer en resultaatverantwoordelijkheid. De andere regio's hebben een meer centrale oriëntatie ten aanzien van het beheer, waarbij de operationele bevoegdheden en verantwoordelijkheden overigens wel gedecentraliseerd kunnen zijn.

3.3 Financiële doelstellingen

Tijdens het onderzoek is nagegaan in hoeverre de korpsbeheerder, de beheersdriehoek en/of het regionaal college, al dan niet op eigen initiatief, financiële doelstellingen formuleren ten aanzien van onder meer:

- de gewenste resultaten;
- het (minimale) eigen vermogen;
- de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen;
- de verhouding tussen personele en materiële kosten.

Uit het onderzoek blijkt dat in 13 regio's één of meer van de hiervoor genoemde doelstellingen zijn vastgesteld (zie ook bijlage 12). Daarbij gaat het vooral om doelstellingen ten aanzien van de verhouding personeel/materieel of de omvang van het eigen vermogen. Financiële doelstellingen op andere terreinen zijn in de meeste regio's nog niet geformuleerd. Zo zijn er, afgezien van het algemene streven naar een sluitende begroting, slechts in twee regio's doelstellingen ten aanzien van de resultaten geformuleerd (bijvoorbeeld om reserves op te kunnen bouwen voor latere investeringen).

3.4 Beleidsplannen, begrotingen en budgettering

De meeste politieregio's hanteren voor de formulering en vaststelling van beleidsplannen en begrotingen een beleidscyclus, respectievelijk begrotingscyclus, waarin onder meer de rol van alle betrokkenen en een planning zijn opgenomen. Verschillende regio's stellen als startpunt van de beleids- en begrotingscyclus een kaderbrief vast, waarin beleidsuitgangspunten en financiële randvoorwaarden zijn opgenomen. Aan de hand daarvan worden in deze regio's plannen en begrotingen opgesteld door de (decentrale) korpsonderdelen. Uiteindelijk stelt het regionaal college de regionale beleidsplannen en begrotingen vast.

De kaderbrieven en beleidsplannen bevatten in de meeste regio's operationele doelstellingen ten aanzien van prestaties en effecten (zie bijlage 13). In 23 regio's zijn in de beleidsplannen doelstellingen aangetroffen ten aanzien van prestaties (bijvoorbeeld aantallen processen verbaal) en in 21 regio's ten aanzien van effecten (bijvoorbeeld vermindering van het aantal woninginbraken). In 11 regio's zijn de doelstellingen vrij uitvoerig gekwantificeerd en in 12 regio's in beperkte mate. Er is nog geen regio die de financiële doelstellingen direct heeft gekoppeld aan operationele doelstellingen. Enkele regio's, waaronder Amsterdam-Amstelland, Hollands Midden en Rotterdam-Rijnmond, hebben een eerste stap in deze richting gezet door een kostenverdeelstaat in de financiële stukken op te nemen.

Voor een deel laten de regio's hun activiteiten op dit punt afhangen van de initiatieven van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Hoewel er verschillende instrumenten zijn ontwikkeld die kunnen bijdragen aan de prestatie-, efficiency- en effectmeting (zoals de «politie-output-monitor» en het «referentiekader resultaten politiewerk») heeft het ministerie nog geen standaard vastgesteld. Ook heeft het ministerie de comptabele voorschriften met betrekking tot de toerekening van kosten en de berekening van kostprijzen nog niet van toepassing verklaard (artikel 21 BCRRP).

Mede afhankelijk van het gehanteerde besturingsmodel hebben de regio's gekozen voor een beperkt of uitgewerkt budgetteringssysteem. Enkele regio's, waaronder de regio's Noord-Holland-Noord, Hollands Midden en Limburg-Noord, budgetteren een beperkt deel van de kosten op decentraal niveau. De budgetbewaking vindt in deze regio's grotendeels centraal plaats. Andere regio's, zoals Friesland en Rotterdam-Rijnmond,

hebben de budgetten en budgetbewaking vergaand gedecentraliseerd naar de korpsonderdelen. In de budgetteringssystemen ontbreekt in alle regio's een koppeling tussen operationele en financiële doelstellingen.

3.5 Verantwoordingsinformatie

Over de operationele activiteiten wordt in alle regio's tussentijds verantwoording afgelegd door middel van periodieke management-rapportages aan de korpsleiding, de korpsbeheerder, de beheersdriehoek en/of het regionaal college (zie bijlage 14). Als afsluitende verantwoording van de operationele activiteiten brengen 23 regio's een jaarverslag uit. Dertien regio's vergelijken in de verantwoordingen in meer of mindere mate de operationele prestaties en effecten met de operationele doelstellingen. Andere regio's nemen in de verantwoordingen alleen vergelijkende cijfers uit voorgaande jaren op of verstrekken in het geheel geen kwantitatieve informatie over de bereikte operationele resultaten.

Met uitzondering van de regio Zaanstreek-Waterland wordt via periodieke (financiële) managementrapportages tussentijds een beeld gegeven van de begrotingsuitvoering. Enkele regio's, zoals de regio Rotterdam-Rijnmond, verschaffen elke vier maanden ook een overzicht van de vermogenspositie door een tussentijdse balans in de management-rapportages op te nemen. De jaarrekening vormt in alle regio's de afsluitende financiële verantwoording voor het begrotingsjaar. Nog in geen enkele regio is in de verantwoordingen een koppeling aangebracht tussen de operationele gegevens over onder meer prestaties en effecten en de financiële informatie.

3.6 Betrokkenheid regionaal college

Aan de hand van onder meer de notulen van de vergaderingen van het regionaal college is nagegaan in hoeverre dit orgaan betrokken is bij het financieel bestuur en beheer. In verschillende regio's, met name Groningen, Friesland, IJsselland en Gelderland-Midden, is het regionaal college actief betrokken bij het financieel bestuur. In deze regio's speelt in het algemeen de zorgelijke financiële situatie van het korps een belangrijke rol in de aandacht van het regionaal college. In de overige regio's beperkt de betrokkenheid van het regionaal college zich in grote lijnen tot het volgens de geldende regelgeving vaststellen van de beleidsplannen, begrotingen en jaarrekeningen. Er worden in deze regio's weinig initiatieven ontplooid door het regionaal college ter sturing van het financieel beheer. Voorzover onderwerpen op dit terrein aan de orde komen is het initiatief meestal afkomstig van het regiokorps. Het regionaal college laat zich daarbij ook leiden door de informatie die het korps verstrekt en stelt zich in die zin afhankelijk op.

3.7 Conclusies financieel bestuur

Tussen de regio's bestaan verschillen in de bestuurlijke organisatie en in de besturingsfilosofie. Een meerderheid van de regio's heeft gekozen voor een decentraal besturingsmodel.

Mede met het oog op een beheerste ontwikkeling van de resultaten en vermogensposities is het gewenst dat de regionale colleges financiële doelstellingen vaststellen en daarop sturen. Uit het Rekenkameronderzoek blijkt dat de regionale colleges van 13 regio's één of meer financiële doelstellingen hebben vastgesteld. In vrijwel alle regio's zijn doelstellingen geformuleerd ten aanzien van operationele prestaties en/of effecten. De mate van kwantificering van deze doelstellingen biedt overigens nog ruimte voor verbetering. Ook zijn nog in geen enkele regio

de operationele doelstellingen gerelateerd aan de financiële doelstellingen. Een deel van de regio's blijkt in dit verband te wachten op initiatieven van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De verantwoording van de regio's over de realisatie van de doelstellingen kan verder worden verbeterd. Dertien regio's stellen verantwoordingen op waarin de operationele prestaties en effecten worden vergeleken met de operationele doelstellingen. Nog in geen enkele regio is in de verantwoordingen een koppeling aangebracht tussen de operationele en financiële gegevens. In de verantwoordingen wordt dus nog geen informatie verstrekt over de (kosten)efficiency van de operationele activiteiten.

Ter beoordeling van de efficiency is het gewenst dat de regio's financiële en operationele doelstellingen en verantwoordingen nadrukkelijk gaan koppelen. Het is gewenst dat het ministerie, in overleg met de regio's, regels vaststelt voor de hierbij te hanteren uniforme instrumenten.

In enkele regio's is het regionaal college actief betrokken bij het financieel bestuur. De zorgelijke financiële situatie in deze regio's speelt daarbij een belangrijke rol. In de overige regio's is de betrokkenheid van het regionaal college bij het financieel bestuur en beheer beperkt en stelt dit college zich in het algemeen passief op. Gelet op de bestuurs- en toezichtfunctie van het regionaal college, is meer aandacht voor het financieel bestuur en beheer op dat niveau gewenst.

4 FINANCIËLE INFORMATIESYSTEMEN

4.1 Uitgangspunten onderzoekskader

Bij het onderzoek naar de financiële informatiesystemen is de aandacht vooral gericht op de geautomatiseerde systemen die worden gebruikt voor de financiële administratie en verslaggeving. De volgende uitgangspunten zijn bij het onderzoek gehanteerd:

- de functionaliteit van de financiële informatiesystemen is getest, onder meer ten aanzien van de comptabele eisen;
- er zijn adequate maatregelen getroffen voor de autorisatie van systeemgebruikers en voor de toegangsbeveiling;
- er is een informatiebeveiligingsbeleid en/of -plan, gebaseerd op een uitgewerkte risico-analyse;
- er is een overzicht van de waarborgen ten aanzien van de betrouwbaarheid en beveiliging van de systemen;
- via EDP-audits en/of accountantscontroles verschaft de regio zich een beeld van de opzet en werking van de betrouwbaarheids- en beveiligingsmaatregelen voor de financiële informatiesystemen.

In het kader van de Wet Computercriminaliteit (artikel 393, lid 4 BW2:9) dient de certificerende accountant zijn bevindingen mede te delen over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Hoewel deze bepaling uit het Burgerlijk Wetboek niet direct van toepassing is voor de politieregio's, is in het kader van dit onderzoek een analoge toepassing als norm gehanteerd voor de accountantscontrole in de regio's.

Vanaf april 1997 is de Regeling Informatiebeveiliging Politie (RIP) van kracht die in grote lijnen analoog is aan het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst uit 1994. De RIP stelt onder meer eisen aan het formuleren van een beveiligingsbeleid en het uitvoeren van risicoanalyses en bakent voorts de taken en verantwoordelijkheden op dit terrein af.

Gelet op de voor de hand liggende risico's voor de politie-organisatie, mag worden verwacht dat de regio's ook reeds in de periode vóór het van kracht worden van de RIP aandacht hebben besteed aan de informatiebeveiliging.

4.2 Betrouwbaarheid en autorisatieregeling

Bijna alle politieregio's gebruiken het systeem FARAO als financieel informatiesysteem. Alleen de politieregio Amsterdam-Amstelland gebruikt een ander systeem (FMS-400).

Voor FARAO en FMS was bij de regio's geen ontwerp- en testdocumentatie beschikbaar, omdat deze systemen door een externe leverancier zijn ontwikkeld en worden onderhouden. De toegepaste financiële informatiesystemen zijn alleen bedoeld voor de automatisering van de financiële administratie en zijn niet rechtstreeks gekoppeld aan geautomatiseerde systemen voor de operationele, de logistieke en de personele informatievoorziening. FARAO en FMS zijn inmiddels verouderd. Een landelijke werkgroep is ingesteld om een vervangend systeem te selecteren.

De Rekenkamer heeft globaal beoordeeld welke waarborgen voor de betrouwbaarheid en (toegangs)beveiliging aanwezig zijn bij de verschillende politieregio's in en rond de financiële informatiesystemen (zie ook bijlage 15). Dit leidde tot de volgende bevindingen.

- In 13 regio's is een procedure aangetroffen voor de toekenning,

wijziging en intrekking van autorisaties voor de financiële informatiesystemen.

- Door 23 regio's kon een overzicht worden opgeleverd van de toegekende autorisaties en daarmee van de geïmplementeerde functiescheidingen. De regio's Drenthe en Zaanstreek-Waterland konden geen actueel overzicht van de systeemautorisaties opleveren.
- In 8 regio's zijn de functiescheidingen in de financiële systemen toereikend, in 11 regio's beperkt en in 6 regio's, mede door de kleinschaligheid van de organisatie, minimaal. In enkele regio's, bijvoorbeeld de regio Zuid-Holland-Zuid, is dit laatste mede veroorzaakt door de ver doorgevoerde decentralisatie van de administratieve functie, waardoor per decentrale eenheid slechts een geringe personele bezetting aanwezig is. In de regio Twente zijn enkele in opzet voorziene functiescheidingen niet doorgevoerd in het systeem.
- Verschillende regio's hebben, ten opzichte van het totaal aantal systeemgebruikers, relatief veel personen ruime systeembevoegdheden toegekend (vooral applicatiebeheerders). De functie van applicatiebeheerder is in enkele regio's vermengd met administratieve functies, zoals in de regio's Gooi en Vechtstreek, Zuid-Holland-Zuid en Limburg-Noord.
- In het merendeel van de regio's worden de autorisaties feitelijk aangebracht door systeembeheerders buiten de administratieve afdeling. De gebruikersorganisatie oefent nauwelijks of geen controle uit op de mutaties in de autorisaties door de systeembeheerders. In de regio's Drenthe en Noord- en Oost-Gelderland zijn de autorisaties niet (tijdig) aangepast na vertrek of functiewijziging van medewerkers.

4.3 Informatiebeveiliging

De Rekenkamer heeft onderzocht in hoeverre de politieregio's een beleid of plan voor de informatiebeveiliging hebben geformuleerd en of een overzicht beschikbaar is van de getroffen beveiligingsmaatregelen (zie ook bijlage 16).

Uit het onderzoek naar de informatiebeveiliging bleek dat de regio's Groningen en Haaglanden een uitgewerkt informatiebeveiligingsbeleid hebben geformuleerd, waaraan risico-analyses ten grondslag liggen. Nog 7 andere regio's hebben een concept-beveiligingsbeleid, een plan van aanpak of een kaderdocument beschikbaar. De overige 16 regio's hebben nog geen beveiligingsbeleid geformuleerd.

In vrijwel alle politieregio's ontbreekt een overzicht van de maatregelen gericht op de betrouwbaarheid en beveiliging van de financiële informatiesystemen. In de regio Haaglanden was uit de documentatie van beveiligingsonderzoeken een beeld van deze maatregelen te vormen. Uit een globale inventarisatie van de Rekenkamer bleek dat de regio's aan enkele essentiële beveiligingsmaatregelen aandacht besteden, maar dat er ook lacunes zijn ten aanzien van bijvoorbeeld calamiteitenplannen, het bewaren van «back-ups» en uitwijkvoorzieningen.

4.4 EDP-audits en accountantscontrole

In twee politieregio's (Kennemerland en Haaglanden) is een EDP-audit uitgevoerd naar de financiële informatiesystemen (zie ook bijlage 16). In 11 andere regio's zijn incidenteel EDP-audits uitgevoerd naar de beveiliging van de geautomatiseerde informatievoorziening of de automatiseringsorganisatie. In de meeste gevallen betrof dit een «quick security audit» die op initiatief van de externe accountant van de regio is uitgevoerd. Met uitzondering van de regio's IJsselland en Brabant-Noord bleek uit de audits dat er nog belangrijke tekortkomingen waren in de

informatiebeveiliging van de onderzochte regio's. In twaalf regio's zijn geen EDP-audits verricht.

De externe accountant besteedt in zijn rapportages veelal summier aandacht aan de geautomatiseerde informatievoorziening. De opmerkingen hebben vooral betrekking op de informatiebeveiliging. In enkele regio's heeft de accountant gerefereerd aan de millennium- en europroblematiek. Voorzover de accountant opmerkingen maakt over de financiële informatiesystemen, betreft het vrijwel uitsluitend de autorisatieregeling en de toegangsbeveiliging.

4.5 Conclusies financiële informatiesystemen

De Rekenkamer concludeert ten aanzien van de financiële informatiesystemen dat de regio's niet beschikken over ontwerp- en testdocumentatie, omdat deze systemen door een externe leverancier zijn ontwikkeld en worden onderhouden.

In verschillende regio's verdient het aanbeveling de procedures voor en de controle op de toekenning, wijziging en intrekking van systeem- autorisaties aan te scherpen. In het merendeel van de regio's is het voorts dringend gewenst dat de informatiebeveiliging structureel wordt aangepakt door de formulering van een informatiebeveiligingsbeleid op basis van een uitgewerkte risico-analyse en door het periodiek uitvoeren van EDP-audits.

Slechts enkele regio's hebben inmiddels een uitgewerkt informatiebeveiligingsbeleid en een overzicht van de maatregelen gericht op de betrouwbaarheid en beveiliging van de financiële informatiesystemen. Andere regio's moeten op dit terrein nog de eerste initiatieven ontplooiën. In ongeveer de helft van het aantal regio's zijn incidenteel EDP-audits uitgevoerd naar de financiële informatiesystemen en/of de informatiebeveiliging, waaruit in de meeste gevallen belangrijke tekortkomingen in de informatiebeveiliging bleken.

5 ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE

5.1 Uitgangspunten onderzoekskader

Bij het onderzoek naar de administratieve organisatie zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verschillende (bestuurlijke) organen in de regio ten aanzien van het financieel beheer zijn duidelijk afgebakend;
- de verschillende functies op het terrein van het financieel beheer, zoals de control- en treasuryfunctie, zijn duidelijk in de organisatie verankerd;
- de administratieve organisatie is beschreven en vastgesteld door de korpsleiding en/of korpsbeheerder;
- er is een onderhoudsorganisatie opgezet die waarborgt dat relevante ontwikkelingen volledig en tijdig worden vertaald in (aanpassingen van de) beschrijvingen van de administratieve organisatie;
- in de organisatie van de regio is een interne controle- en/of operational audit functie opgenomen;
- de accountant van de regio betreft de administratieve organisatie en interne controle in zijn controles en rapportages.

5.2 Beheers- en managementstatuut en mandatering

Volgens (de toelichting op) artikel 19 BCRRP dient het regionaal college van de politieregio in een Beheers- en Management Statuut (BMS) de hoofdlijnen vast te leggen van de procedures, structuren en systemen met betrekking tot de administratie, het beheer van vermogenswaarden en de controle daarop. In de toelichting op artikel 19 BCRRP is aangegeven dat door middel van het vaststellen van een BMS het regionaal college zijn verantwoordelijkheid kan dragen voor de doelmatigheid van het beheer.

In totaal zeven regio's hebben een BMS vastgesteld en in drie andere regio's is een conceptstatuut soms al geruime tijd beschikbaar (zie bijlage 17). De regio Haaglanden heeft in de afgelopen jaren in totaal acht conceptversies opgesteld van een BMS. Volgens mededeling had de vaststelling van het BMS in deze regio geen hoge prioriteit. In de regio Brabant-Zuid-Oost dateert het concept van 1993, maar is het BMS nog steeds niet vastgesteld door het regionaal college.

In vrijwel alle politieregio's (24) is een mandaatregeling vastgesteld, waarin de korpsbeheerder een deel van zijn (financiële) bevoegdheden heeft gemandateerd aan de korpschef (zie ook bijlage 17). De korpschef heeft deze bevoegdheden in meer of mindere mate doorgemandateerd aan lagere niveaus in het korps.

In verschillende regio's (Friesland, Drenthe en de regio's in Brabant) is de mandatering in algemene termen geregeld of zijn alle bevoegdheden gemandateerd, met uitzondering van enkele specifiek aangeduide bevoegdheden. In bijvoorbeeld de regio Zaanstreek-Waterland is bepaald dat de korpschef over belangrijke (gemandateerde) besluiten vooraf met de korpsbeheerder moet overleggen. De onduidelijkheden in de bevoegdhedenregeling die hierdoor kunnen ontstaan, zijn voor de regio Gelderland-Midden in het verleden aanleiding geweest om de mandateringsregeling te herzien en aan te scherpen.

5.3 Control- en treasuryfunctie

De meerderheid van de regio's heeft inmiddels de controlfunctie, meestal in combinatie met andere functies, in de organisatie verankerd (zie bijlage 18). Daarbij is een onderscheid te maken tussen de operational control die

gericht is op de primaire processen en de financial control. Deze laatste functie is in de meeste regio's ondergebracht bij de afdelingen financieel-economische zaken (FEZ). In verschillende regio's (Friesland, Amsterdam-Amstelland, Gooi en Vechtstreek en Limburg-Noord) is de controlfunctie in ontwikkeling.

De politieregio's zijn zelfstandig verantwoordelijk voor het beheer van hun liquide middelen (treasury). Elk kwartaal ontvangen de regio's een voorschot waaruit de uitgaven voor de daaropvolgende drie maanden moeten worden bestreden.

De exploitatie-uitgaven van de regio's volgen echter in hoofdlijnen een maandelijks patroon als gevolg van de salarisbetalingen. Omdat de bevoorschotting niet aansluit op het uitgavenpatroon, hebben de regio's aan het begin van het kwartaal overtollige liquiditeiten die zij veelal onderbrengen in deposito's bij banken. Tegen het einde van het kwartaal moet soms een kortlopend krediet in rekening courant worden opgenomen om liquiditeitstekorten te dekken. Tot de treasury-activiteiten hoort in een aantal regio's ook het aantrekken van langlopende leningen ter financiering van investeringen. De regio Amsterdam-Amstelland belegt een deel van de overtollige liquide middelen in risicodragende waarden, waarbij de hoofdsom door de bank is gegarandeerd.

De treasuryfunctie is doorgaans ondergebracht bij de afdeling FEZ. In enkele regio's, met name de grotere regio's in de randstad, zijn afzonderlijke functionarissen aangewezen voor het uitvoeren van treasury-activiteiten. In zes regio's is een treasurystatuut of zijn treasuryrichtlijnen aangetroffen. In de regio Midden- en West-Brabant waren dergelijke richtlijnen in ontwikkeling.

5.4 Beschrijving administratieve organisatie

De Rekenkamer heeft onderzocht in hoeverre de administratieve organisatie is beschreven en vastgesteld. Verder is voorzover mogelijk nagegaan of de beschrijvingen actueel zijn en of er een toereikende onderhoudsorganisatie is opgezet.

Uit het onderzoek komt naar voren dat vijf regio's de administratieve organisatie grotendeels hebben beschreven (zie bijlage 19). Nog eens 16 regio's hebben de administratieve organisatie ten dele beschreven. De resterende vier regio's zijn nog nauwelijks gevorderd met de beschrijving van de administratieve organisatie.

De administratieve organisatie wordt in het algemeen vastgesteld door de korpsleiding, respectievelijk de korpschef. In de regio Zeeland stelt de korpsbeheerder de administratieve organisatie vast.

In 22 regio's is de verantwoordelijkheid voor de beschrijvingen in de organisatie van het korps verankerd. Veelal zijn specifieke functionarissen belast met de beschrijving en het onderhoud van de administratieve organisatie. Deze functionarissen zijn vaak ook belast met interne controletaken en worden soms ook ingezet voor administratieve ondersteuning (bijvoorbeeld in de regio's Amsterdam-Amstelland en Haaglanden). Enkele regio's, met name Drenthe en Zaanstreek-Waterland, hebben de verantwoordelijkheid voor de beschrijving van de administratieve organisatie grotendeels in de lijnorganisatie neergelegd.

Voor het onderhoud van de beschrijving van de administratieve organisatie is in zeven regio's een procedure aanwezig. Enkele van de aangetroffen onderhoudsprocedures, zoals die van de regio's Utrecht, Rotterdam-Rijnmond, Midden- en West-Brabant en Brabant-Zuid-Oost,

omvatten echter geen waarborgen dat relevante ontwikkelingen volledig en tijdig worden vertaald in (aanpassingen van de) beschrijvingen van de administratieve organisatie.

5.5 Interne controlefunctie en operational audit

In totaal 13 regio's hebben een afzonderlijke afdeling interne controle of specifieke interne controlefunctionarissen, die overigens niet direct onder de korpsleiding in de organisatie zijn ondergebracht (zie bijlage 20). Ook de controlerapportages worden niet altijd rechtstreeks aan de korpsleiding uitgebracht. In 11 regio's zijn interne controleplannen of controleprogramma's aangetroffen. In twee regio's (Utrecht en Amsterdam-Amstelland) zijn interne controleplannen in ontwikkeling. De controles hebben veelal betrekking op gedetailleerde gegevensgerichte verificaties, bijvoorbeeld van het standenregister voor de salarisuitgaven. Voorzover er sprake is van deelwaarnemingen, is niet aangegeven welke omvang de controle heeft in relatie tot het gehele controle-object. In de regio's Groningen, Rotterdam-Rijnmond en Midden- en West-Brabant zijn de interne controles meer systeemgericht van karakter.

Uit het Rekenkameronderzoek bleek voorts dat in de politieregio's nog nauwelijks operational audits worden uitgevoerd. Wel zijn er in bijna alle politieregio's afdelingen of functionarissen actief op het terrein van zelfevaluatie en kwaliteitsaudits volgens het model Nederlandse Kwaliteit. Dit laatste past in de landelijke afspraken in het kader van de Integrale Kwaliteitszorg Politie. In eerste instantie evalueren de korpsonderdelen zichzelf aan de hand van het kwaliteitsmodel en formuleren zij plannen ter verbetering. Daarna vinden externe audits plaats. Hoewel het toegepaste kwaliteitsmodel de mogelijkheid biedt om zowel de financiële als de niet-financiële resultaten in het kwaliteitsoordeel te betrekken, worden de financiële resultaten daarin niet altijd meegenomen. De samenhang met de niet-financiële resultaten blijft daardoor buiten beschouwing.

De accountants van de politieregio's maken waar mogelijk gebruik van de (verbijzonderde) interne controle in de regio's. De interne controlewerkzaamheden worden echter niet in alle regio's volledig uitgevoerd of zijn niet van voldoende kwaliteit. De accountants moeten daardoor in verschillende regio's vervangende controlewerkzaamheden verrichten.

5.6 Conclusies administratieve organisatie

Om op bestuurlijk niveau richting te kunnen geven aan de verbetering van de administratieve organisatie en interne controle is het belangrijk om, in overeenstemming met de comptabele regelgeving, een beheers- en managementstatuut vast te stellen, waarin de hoofdlijnen van procedures, structuren en systemen zijn vastgelegd. In totaal zeven regio's hebben inmiddels een dergelijk statuut vastgesteld.

Voorts is het van belang de control- en treasuryfunctie verder te ontwikkelen. Daarbij is het gewenst de treasury-activiteiten via statuten of richtlijnen in te kaderen. Vanuit het oogpunt van vereenvoudiging van het liquiditeitenbeheer verdient het overweging om de rijksbijdragen maandelijks in plaats van per kwartaal aan de politieregio's uit te betalen.

In vijf regio's is de administratieve organisatie grotendeels beschreven; daarentegen zijn vier andere regio's hiermee nog nauwelijks gevorderd. In de regio's die de beschrijving van de administratieve organisatie nog niet hebben afgerond is een meer voortvarende aanpak gewenst. Voorts is het van belang dat de regio's de actualiteit van de beschrijving waarborgen

door een sluitende onderhoudsorganisatie en -procedure op te zetten. Slechts zeven regio's beschikken inmiddels over onderhoudsprocedures, die overigens in enkele regio's onvoldoende waarborgen bieden voor een volledige en tijdige bijwerking van de administratieve organisatie.

Het is gewenst dat alle regio's beschikken over een kwalitatief goede interne controlefunctie. Ongeveer de helft van de regio's heeft al een interne controlefunctie, waarvan overigens in het algemeen de organisatorische positie en de kwaliteit kunnen worden verbeterd. Een onafhankelijke positie direct onder de korpsleiding verdient daarbij de voorkeur.

De regio's voeren nog nauwelijks operational audits uit, maar kwaliteitsaudits worden volgens een landelijke methodiek toegepast.

6 ACCOUNTANTSCONTROLE

6.1 Uitgangspunten onderzoekskader

De accountantscontrole in de politieregio's is een belangrijk instrument om op regionaal en landelijk niveau zekerheid te verkrijgen over de kwaliteit van het financieel beheer en de verantwoording die daarover wordt afgelegd. Bij het onderzoek zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de keuze van de accountant en de verstrekking van de opdracht vindt plaats door of namens het regionaal college;
- het regionaal college of een daaruit samengestelde commissie («audit-committee») is betrokken bij de bepaling van de controle-prioriteiten van de accountant;
- de accountant controleert en rapporteert overeenkomstig de gestelde prioriteiten, het geldende controleprotocol en in overeenstemming met de (comptabele) regelgeving;
- de uitkomsten van de accountantscontrole worden besproken door het regionaal college en/of een daaruit samengestelde commissie (audit-committee) en zo nodig worden naar aanleiding daarvan aanwijzingen gegeven voor de verbetering van het financieel beheer;
- er is een vaste systematiek voor de behandeling en afwikkeling van de opmerkingen en aanbevelingen van de accountant;
- de jaarrekeningen worden in samenhang met de accountantsrapporten behandeld en vastgesteld.

6.2 Controle-opdracht en -prioriteiten

Op grond van de comptabele regelgeving (artikel 14 lid 3 BCRRP) moet elke politieregio een externe registeraccountant opdracht verlenen voor de algemene controle van de jaarrekening. De accountant dient zijn controle uit te voeren met inachtneming van het controleprotocol van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waarin onder meer controletoleranties en aandachtspunten (zie ook 6.4) zijn vastgelegd. Blijkens het controleprotocol omvat de accountantscontrole «de getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid in volle omvang van het daarin verantwoorde beheer». Bij de verantwoording over het gevoerde beheer dient de accountant ook het verslag van de korpsbeheerder te betrekken. Voorts richt de accountantscontrole zich op de doelmatigheid van de administratie en het beheer.

Desgevraagd bleken 13 regio's in staat om de schriftelijke opdracht voor de algemene controle op te leveren (zie bijlage 21). De opdrachtverstrekking is overigens verschillend geregeld in de regio's. In drie regio's is de opdracht verstrekt door het regionaal college, in zes regio's door de korpsbeheerder en in tien regio's door of namens de korpschef/korpsleiding. In de regio Flevoland is de opdracht door het hoofd FEZ namens het regionaal college verstrekt. In de overige vijf regio's was niet meer na te gaan welk orgaan de opdracht voor de controle heeft verstrekt.

In geen van de regio's heeft de korpsbeheerder controleprioriteiten bepaald of op andere wijze sturing gegeven aan de controle. Dit geldt eveneens voor het regionaal college. De controleplannen en/of -programma's van de accountant worden niet behandeld door het regionaal college of het dagelijks bestuur of een daarmee vergelijkbaar orgaan. Er zijn geen audit-committees in de regio's. In de regio's Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond is de instelling van een audit-committee overigens wel aan de orde geweest, maar tot een daadwerkelijke invoering ervan is het nog niet gekomen.

6.3 Accountantsrapportage over financieel beheer

De accountants van de politieregio's besteden in het kader van hun controle in het algemeen aandacht aan de (beschrijving van de) administratieve organisatie en interne controle.

Voorts hebben vrijwel alle accountants (de doelmatigheid van) het managementinstrumentarium rond het financieel beheer in de rapportage betrokken (artikel 14 lid 5 BCRRP).

Overkoepelende oordelen over het financieel beheer geven de accountants echter zelden. Alleen in de regio's Hollands Midden en Zeeland spreekt de accountant een dergelijk oordeel uit. In de regio Hollands Midden concludeert de accountant dat de administratie en het beheer voldoen aan de eisen van rechtmatigheid en doelmatigheid. De accountant van de regio Zeeland merkt op dat de administratieve organisatie en interne controle in belangrijke mate voldoen aan de daaraan te stellen eisen met betrekking tot de betrouwbaarheid, tijdigheid en volledigheid. Overigens is niet duidelijk welk normenkader de desbetreffende accountants hebben gehanteerd om tot hun overkoepelende oordeel te komen.

De opmerkingen van de accountant over de doelmatigheid zijn in het algemeen beschrijvend van aard en gaan uit van een langdurig ontwikkelingsproces. In verschillende regio's maakt de accountant opmerkingen over het ontbreken van een systematische prestatiemeting en van een koppeling tussen de operationele en financiële besturing van de regio.

6.4 Behandeling uitkomsten accountantscontrole

De accountant geeft bij de jaarrekening van de regio een verklaring af met vrijwel altijd een goedkeurende strekking (zie bijlage 21). Over 1997 heeft alleen de regio Amsterdam-Amstelland een accountantsverklaring ontvangen met een beperking ten aanzien van de mutatie in de reserve waardeverschillen. Over 1996 ontving de regio Midden- en West-Brabant een verklaring met beperking. De jaarrekeningen, inclusief accountantsverklaring, worden vastgesteld door het regionaal college (zie bijlage 22).

Met uitzondering van de regio Friesland stuurt de accountant een rapport of verslag aan de regio met bevindingen en opmerkingen naar aanleiding van de controle van de jaarrekening. In twee regio's rapporteert de accountant aan het regionaal college, in 17 regio's aan de korpsbeheerder en in 4 regio's aan de korpschef/korpsleiding. In de regio Hollands Midden is het accountantsrapport gericht aan het hoofd Financiën en Control. De accountantsrapporten komen in 15 regio's op de agenda van het regionaal college. In de overige regio's worden de accountantsrapporten niet behandeld in het regionaal college (zie ook bijlage 22).

In vrijwel alle regio's brengt de accountant, naast de accountantsrapporten en -verklaringen, een managementletter of een gelijksoortige rapportage uit. Daarin wordt uitvoeriger ingegaan op de aspecten die de accountant van belang vindt met betrekking tot de bedrijfsvoering en administratieve organisatie. De managementletter wordt in 22 regio's aangeboden aan de korpschef/korpsleiding. In de regio's Utrecht en Middenen West-Brabant wordt de managementletter aangeboden aan de korpsbeheerder en in de regio Hollands Midden aan het hoofd Financiën en Control. Alleen in de regio Utrecht behandelt het regionaal college de managementletter. In drie andere regio's vindt bespreking plaats in het dagelijks bestuur of een vergelijkbaar orgaan (zie ook bijlage 22).

Voor een gestructureerde behandeling en afwikkeling van de opmerkingen en aanbevelingen uit het accountantsrapport hanteren 10 regio's een vaste systematiek. In deze regio's stelt het hoofd FEZ doorgaans notities op ten behoeve van de korpsleiding en/of de korpsbeheerder, waarin is aangegeven welke actie is voorgenomen ten aanzien van de opmerkingen en aanbevelingen van de accountant.

Blijkens de notulen van de vergaderingen van het regionaal college vloeiden uit de bespreking van de jaarrekeningen, de accountantsverklaringen en -rapportages in geen van de regio's concrete aanwijzingen voort ten aanzien van het financieel beheer of controleprioriteiten voor latere jaren.

6.5 Aandachtspunten controleprotocol

In het controleprotocol financiële verslaglegging van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is een aantal onderwerpen genoemd waaraan de accountant bijzondere of procedurele aandacht dient te besteden. Onder bijzondere aandacht wordt verstaan dat bij de controle nadrukkelijk bezien moet worden of de desbetreffende voorschriften zijn nageleefd. Dit betekent dat de accountant verder moet gaan dan bij de controle van de jaarrekening nodig is. Onder procedurele aandacht wordt verstaan dat nagegaan moet worden of procedures zijn ontwikkeld die waarborgen dat aan de desbetreffende voorschriften wordt voldaan en in hoeverre die procedures ook daadwerkelijk worden gevolgd. Daarbij behoeft de accountant geen inhoudelijke toetsing te verrichten. In het controleprotocol is niet bij alle aandachtspunten expliciet aangegeven welke (extra) controle-activiteiten van de accountants worden verwacht en tot welke rapportage deze controle zou moeten leiden.

De Rekenkamer heeft onderzocht in hoeverre de accountants van de regio's in hun rapportages daadwerkelijk ingaan op de hiervoor bedoelde aandachtspunten.

In bijlage 23 is een overzicht opgenomen van de mate waarin de accountants van de regio's de bijzondere en procedurele aandachtspunten hebben genoemd in hun rapportages over 1996. Omdat uit het onderzoek bleek dat verschillende accountants de aandachtspunten alleen noemen, is in bijlage 24 een overzicht opgenomen van de mate waarin de accountants inhoudelijke opmerkingen hebben gemaakt over de aandachtspunten 1996. Daarbij zijn alle opmerkingen, zowel met een positieve, negatieve als neutrale strekking, in de beschouwing betrokken. Als de accountant expliciet aangeeft dat een aandachtspunt in de desbetreffende regio niet van toepassing is, is dit ook beschouwd als een inhoudelijke opmerking. In de bijlagen 25 en 26 zijn vergelijkbare overzichten opgenomen met betrekking tot 1997. Uit het onderzoek zijn de volgende bevindingen af te leiden:

- Gemiddeld noemen de accountants 68% van alle aandachtspunten in hun rapportages over 1996 en 72% over 1997. De accountants plaatsen inhoudelijke opmerkingen bij gemiddeld 47% van de aandachtspunten over 1996 en 50% over 1997.
- Tussen de regio's zijn er grote verschillen in de rapportage over de aandachtspunten van het controleprotocol. Over 1997 noemen de accountants van acht regio's alle aandachtspunten in hun rapportages, maar alleen in de regio Utrecht zijn ook alle aandachtspunten inhoudelijk behandeld. De accountant van de regio Noord-Holland-Noord heeft over 1997 niet gerapporteerd over de aandachtspunten uit het controleprotocol.
- Sommige aandachtspunten komen in de accountantsrapportages vaker aan de orde dan andere. Het aandachtspunt «doelmatigheid» is

in vrijwel alle regio's behandeld. Andere aandachtspunten, zoals «fraude», worden in de accountantsrapportages relatief weinig behandeld.

Uit het onderzoek van de Rekenkamer bleek voorts dat verschillende accountants zich op het standpunt hebben gesteld dat zij alleen behoeven te rapporteren voorzover de aandachtspunten van toepassing zijn en tot opmerkingen hebben geleid. De accountant refereert in die gevallen vaak ook niet aan het bestaan van de niet behandelde aandachtspunten. Uit de rapportages van de accountant is voor het merendeel van de regio's niet geheel duidelijk welke specifieke werkzaamheden de accountant eventueel heeft verricht ten aanzien van de verschillende aandachtspunten en wat de resultaten daarvan waren.

6.6 Conclusies accountantscontrole

Uit het Rekenkameronderzoek naar de accountantscontrole en de betekenis daarvan voor het toezicht op het financieel beheer komen de volgende conclusies naar voren.

- In enkele regio's is de opdracht voor de accountantscontrole verstrekt door het regionaal college. De regionale colleges zijn niet betrokken bij het controleplan of de controleprioriteiten van de accountant. Audit committees of vergelijkbare commissies komen niet voor, hoewel enkele regio's de instelling van een dergelijke commissie hebben overwogen.
- In 15 regio's behandelt het regionaal college de accountantsrapporten, maar de managementletters komen in het algemeen niet aan de orde in het regionaal college. Uit de behandeling van de accountantsrapportages vloeien in het algemeen geen concrete aanwijzingen voort ten aanzien van het financieel beheer of controleprioriteiten voor latere jaren. Overigens hanteren tien regio's een vaste systematiek voor de behandeling en afwikkeling van de opmerkingen en aanbevelingen uit de accountantsrapporten.

Op grond van deze conclusies acht de Rekenkamer het gewenst dat het regionaal college intensiever betrokken is bij de opdrachtverstrekking aan de accountant, de bepaling van prioriteiten in het controleplan en de behandeling van de accountantsrapportages. Het functioneren van de accountants van de regio's kan ook meer op het bestuurlijke niveau worden gericht. De waarde van de accountantscontrole als bestuurlijk instrument voor het toezicht op en de verbetering van het financieel beheer kan daarmee worden geoptimaliseerd. De instelling van een audit committee kan bijdragen aan een betere invulling van de toezichtfunctie van het regionaal college.

Op basis van de accountantsrapportages over 1996 en 1997 concludeert de Rekenkamer dat de rapportering over de aandachtspunten uit het controleprotocol kan worden verbeterd. Over 1997 is gemiddeld de helft van het totaal aantal aandachtspunten inhoudelijk behandeld. Daarbij zijn er overigens belangrijke verschillen tussen de regio's waar te nemen. Uit de rapportages van de accountant is voor het merendeel van de regio's niet geheel duidelijk welke specifieke werkzaamheden de accountant heeft verricht ten aanzien van de verschillende aandachtspunten en wat de resultaten daarvan waren.

Het verdient aanbeveling om in het controleprotocol duidelijker aan te geven welke specifieke controlewerkzaamheden, oordelen en rapportages van de accountants worden verwacht. Voorts moet, zowel door de politieregio's als door het ministerie, beter worden toegezien op een

volledige en inhoudelijke rapportage over de aandachtspunten door de accountants van de regio's.

7 SLOTBESCHOUWING

Uit het onderzoek van de Rekenkamer blijkt dat de kwaliteit van het financieel beheer sinds de vorming van de politieregio's is toegenomen, maar verdere verbeteringen zijn mogelijk en gewenst. Ook het tempo van de verbetering van het financieel beheer kan worden verhoogd. Gelet op de bestuurs- en toezichtfunctie van het regionaal college, is meer aandacht voor het financieel bestuur en beheer op dat niveau gewenst. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn:

- het formuleren van financiële doelstellingen;
- het verbeteren van het inzicht in de efficiency en effectiviteit van de politiezorg;
- een structurele aanpak van de informatiebeveiliging;
- het onderhoud van de administratieve organisatie en de kwaliteit van de interne controlefunctie;
- het intensiveren van de betrokkenheid van het regionaal college bij de opdrachtverstrekking aan de accountant, de bepaling van prioriteiten in het controleplan, de behandeling van de accountantsrapportages en de naleving van het controleprotocol.

Er bestaat, blijkens het Rekenkameronderzoek, nog onvoldoende inzicht in de relatie tussen de geboden politiezorg en de financiële resultaten van de politieregio's. De Rekenkamer acht het van belang dat nadere informatie beschikbaar komt over de kostenstructuur en efficiency van de politiezorg om structurele beslissingen ten aanzien van de financiering van de regio's te kunnen onderbouwen. Voor het verzamelen van dergelijke informatie is incidenteel onderzoek niet toereikend. Via de registratiesystemen van de regio's zal deze informatie systematisch beschikbaar moeten komen.

De onderzoeksresultaten van de Rekenkamer zijn eveneens van belang voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Uit het onderzoek blijkt dat dit ministerie kan bijdragen aan de verbetering van het financieel beheer van de politieregio's door in overleg met de politieregio's:

- te bezien of vereenvoudiging van de comptabele regelgeving mogelijk en aanvaardbaar is;
- de voorschriften voor de presentatie van bedrijfsresultaten en begrotingswijzigingen aan te passen;
- regels te stellen ten aanzien van de te hanteren instrumenten voor de koppeling tussen financiële en operationele informatie;
- In het controleprotocol voor de politieregio's kan het ministerie duidelijker aangeven welke specifieke controlewerkzaamheden, oordelen en rapportages van de accountant worden verwacht. Voorts kunnen de onderzoeksresultaten van de Rekenkamer mede richtinggevend zijn voor het ministeriële toezicht op het financieel beheer van de politieregio's.

De onderzoeksresultaten zijn tevens relevant voor het Ministerie van Justitie, vanuit de medeverantwoordelijkheid voor het beheer van de regionale politiekorpsen.

8 REACTIES EN NAWOORD

8.1 Reactie van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wees in zijn reactie op zijn beleidsvoornemens¹ ten aanzien van een landelijk uniforme structuur voor beleids- en beheersinformatie. De minister is het eens met de Rekenkamer dat het van belang is dat nadere informatie beschikbaar komt over de kostenstructuur en efficiency van de politiezorg om beslissingen ten aanzien van de financiering van de regio's te kunnen onderbouwen. In dit kader deelde de minister mede dat het onderzoek naar de toereikendheid van de normvergoeding een vervolg zal krijgen in de vorm van een nadere analyse van de kostenverschillen van de Nederlandse politie. Verder zal het interdepartementale beleidsonderzoek naar de mogelijkheden van prestatiefinanciering worden betrokken bij de evaluatie van het Budget Verdeel Systeem, waarbij aandacht zal worden besteed aan een doelmatiger functioneren van de politie.

De minister maakt voorts melding van enkele maatregelen waarmee het ministerie kan bijdragen aan de verbetering van het financieel beheer van de politieregio's. Door aanpassingen in de regelgeving is de mogelijkheid geschapen om voorwaarden te stellen aan alle rijksbijdragen en zullen onder meer beleidsplannen en jaarverslagen aan de minister gezonden moeten worden. De minister wijst op de (voorgenomen) wijzigingen in de comptabele regelgeving die leiden tot een verdere verbetering van de presentatie van bedrijfsresultaten in de begrotingen en jaarrekeningen. Verder is een meerjarig kasstroomoverzicht geïntroduceerd waarmee het inzicht in de financieringsstructuur wordt verhoogd. Ten aanzien van de accountantscontrole in de regio's zal een nieuw geactualiseerd en aangescherpt «controleprotocol financiële verslaglegging politieregio's 1998» worden opgesteld, waarin duidelijker zal worden aangegeven wat van de accountants wordt verwacht.

Bij de beoordeling van de regionale jaarrekeningen 1997 heeft het ministerie reeds rekening gehouden met de aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek ten aanzien van de actualisering en het onderhoud van de administratieve organisatie en de informatiebeveiliging. Daarover is aan de korpsbeheerders gerapporteerd in de vaststellingsbrief van de rijksbijdragen over 1997.

8.2 Reactie van de minister van Justitie

Omdat het onderzoek zich richt op de regionale politiekorpsen, volstond de minister van Justitie in zijn reactie met de opmerking dat hij zich kan vinden in de door de Rekenkamer gesignaleerde mogelijkheden tot verbetering van het financieel beheer. Hij meent dat een adequaat financieel beheer een wezenlijke bijdrage levert aan het goed functioneren van een politiekorps en gaat ervan uit dat met gezamenlijke inspanning de door de Rekenkamer gesignaleerde positieve lijn in het financieel beheer wordt voortgezet.

8.3 Reactie van het korpsbeheerdersberaad

Het korpsbeheerdersberaad reageerde in algemene bewoordingen op het overkoepelende conceptrapport van de Rekenkamer, omdat de regio's ten aanzien van het financieel bestuur en beheer aanzienlijk verschillen. Volgens het korpsbeheerdersberaad is de ontwikkeling van de organisatie van de korpsen vanaf 1994 in eerste instantie gericht geweest op het externe functioneren. Nu dient zich een fase aan waarin de interne

¹ Tweede Kamer 1998–1999, 26 200 VII, nr. 24.

bedrijfsvoering en het financieel beheer en tevens de kwaliteit en effectiviteit van het politiewerk verder zal worden ontwikkeld. Het korpsbeheerdersberaad wijst op enkele kwaliteitsverbeteringen die aansluiten op de aanbevelingen van de Rekenkamer, zoals wijziging van de comptabele voorschriften, waardoor beter wordt aangesloten op de informatiebehoeften van de regio's en het Rijk. De toekomstige begrotingen en de jaarrekeningen zullen volgens het korpsbeheerdersberaad voldoen aan de nieuwe richtlijnen.

Blijkens de reactie van het korpsbeheerdersberaad zijn de regiokorpsen doordrongen van de wenselijkheid van een verbetering van het inzicht in de relatie tussen de financiën en de geboden politiezorg. Daarvoor is het van belang dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een besluit neemt over de door de korpsen te hanteren kaders en regelgeving. Het korpsbeheerdersberaad meent echter dat de koppeling tussen financiële en operationele informatie niet voor alle taken kan worden doorgevoerd. Een inefficiënt bureaucratisch systeem moet worden voorkomen. De stuurgroep Beleid, Beheer en Bedrijfsvoering, die is ingesteld door de gezamenlijke politieberaden en de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie, heeft in dit kader inmiddels voorstellen gedaan.

Ten aanzien van de gebreken in de aanpak van de informatiebeveiliging wijst het korpsbeheerdersberaad erop dat op grond van de Regeling Informatiebeveiliging Politie het Expertisecentrum Informatiebeveiliging Nederlandse Politie is ingesteld. Dit expertisecentrum, dat bij het Nederlands Politie Instituut is ondergebracht, zal eind 1998 de basis hebben gelegd voor de opzet van een systematische en structurele aanpak van algemene beveiligingsmaatregelen. Voorts worden bij de politieregio's speciaal opgeleide informatiebeveiligingsfunctionarissen aangewezen.

Volgens het korpsbeheerdersberaad zijn de regiokorpsen zich bewust van het belang van de vaststelling van een beheers- en managementstatuut. Ook de waarde van de beschrijving van de administratieve organisatie wordt onderkend, maar vanuit de regiokorpsen wordt tevens gesteld dat de procedures en verantwoordelijkheden in de praktijk doorgaans goed geregeld zijn. Over de organisatorische positie van de interne controlefunctie doet het korpsbeheerdersberaad geen algemene uitspraken, omdat de afzonderlijke regio's zich hierover dienen uit te spreken.

Het korpsbeheerdersberaad is in het algemeen van mening dat de betrokkenheid van het regionaal college bij het financieel beheer vergroot zou kunnen en moeten worden. Verder wijst het beraad erop dat alle korpsen vanaf 1997 werken aan een systematische kwaliteitsverbetering met behulp van het model Nederlandse Kwaliteit, waarbij audits en visitaties worden toegepast. Omdat het financieel beheer en de financiële resultaten ook in het kwaliteitsoordeel worden betrokken, acht het korpsbeheerdersberaad het uitvoeren van afzonderlijke operational audits minder relevant.

Tot slot deelde het korpsbeheerdersberaad mede dat het overkoepelende rapport en de 25 region rapporten een rol van betekenis kunnen spelen in het overleg van korpsbeheerders, korpschefs en hoofdofficieren van Justitie om tot een verdere verbetering van het financieel beheer te komen.

8.4 Nawoord Rekenkamer

De Rekenkamer acht het bevredigend dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, evenals de minister van Justitie, de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek in hoofdlijnen onderschrijft en maatregelen neemt om het financieel beheer van de politieregio's verder te verbeteren. Het is positief te beoordelen dat er verder onderzoek zal worden verricht naar de kostenstructuur van de politieregio's, maar de Rekenkamer benadrukt dat uit de administraties van de politieregio's op permanente basis inzicht in de efficiency van de politiezorg verkregen moet kunnen worden. Het ministerie speelt een belangrijke rol bij het vaststellen van de hierbij te hanteren uniforme instrumenten. De Rekenkamer beoordeelt het ook positief dat het ministerie de bevindingen van de Rekenkamer betreft in het toezicht op de politieregio's. Daarbij dient naar het oordeel van de Rekenkamer het toezicht op de naleving van de comptabele voorschriften een belangrijke rol te spelen.

De Rekenkamer acht de reactie van het korpsbeheerdersberaad op hoofdlijnen bevredigend. Van groot belang acht zij de acties om te komen tot een verbetering van het inzicht in de relatie tussen de geboden politiezorg en de financiële resultaten van de politieregio's. De Rekenkamer constateert dat ook het korpsbeheerdersberaad het wenselijk acht dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hiervoor regels vaststelt. Ten aanzien van de informatiebeveiliging merkt de Rekenkamer op dat nog niet kan worden overzien of de werkzaamheden van het Expertisecentrum Informatiebeveiliging voldoende effect zullen hebben. Zij benadrukt in dit verband het belang van periodieke EDP-audits. De Rekenkamer acht het verheugend dat het korpsbeheerdersberaad haar mening deelt dat de betrokkenheid van het regionaal college bij het financieel beheer vergroot zou kunnen en moeten worden. Uit de reactie van het korpsbeheerdersberaad is overigens nog niet duidelijk hoe dit volgens het beraad geconcretiseerd zal worden. Ten aanzien van de toepassing van kwaliteitsaudits bij de politieregio's kan de Rekenkamer zich voorstellen dat de behoefte aan afzonderlijke operational audits vermindert als in de kwaliteitsaudits en visitaties elementen van financieel beheer zijn betrokken.

Op basis van de ontvangen reactie verwacht de Rekenkamer dat het korpsbeheerdersberaad, mede aan de hand van het rapport van de Rekenkamer, een stimulerende rol zal kunnen spelen in de verdere verbetering van het financieel beheer bij de politieregio's. De Rekenkamer geeft het korpsbeheerdersberaad daarbij in overweging om periodiek de voortgang van de verbeteringen in het financieel beheer in kaart te (laten) brengen en te bespreken.

TOTAALOVERZICHT RESULTATEN TOETSING AAN COMPTABELE VOORSCHRIFTEN

Percentage van het totaal aantal toetspunten waaraan is voldaan	Begrotingen en meerjarenramingen			Jaarrekeningen	
	1996	1997	1998	1996	1997
Politieregio					
Groningen	80	90	95	91	94
Friesland	90	95	90	77	77
Drenthe	70	70	75	80	80
IJsselland	50	70	70	77	80
Twente	50	65	70	83	83
Noord- en Oost-Gelderland	80	80	90	89	89
Gelderland-Midden	80	50	75	86	91
Gelderland-Zuid	80	55	70	71	80
Utrecht	70	70	70	86	83
Noord-Holland-Noord	75	75	80	86	83
Zaanstreek-Waterland	50	50	55	86	86
Kennemerland	85	90	85	83	89
Amsterdam-Amstelland	75	75	75	86	86
Gooi en Vechtstreek	50	75	75	71	71
Haaglanden	65	60	80	89	89
Hollands Midden	80	90	90	89	89
Rotterdam-Rijnmond	75	75	85	86	91
Zuid-Holland-Zuid	75	80	80	71	74
Zeeland	55	70	75	83	80
Midden- en West-Brabant	25	55	60	89	89
Brabant-Noord	60	55	55	86	89
Brabant-Zuid-Oost	90	85	75	89	91
Limburg-Noord	70	55	55	74	77
Limburg-Zuid	75	70	80	89	89
Flevoland	70	80	80	91	91
Gemiddeld	69,0	71,4	75,6	83,4	84,8

		Percentage van het totaal aantal toetspunten waaraan is voldaan		
Artikel	Omschrijving	1996	1997	1998
1	2-2 a/b			
	De financiële informatie omvat de meerjarenraming en de begroting	92	100	100
2	3-1			
	De meerjarenraming heeft betrekking op het begrotingsjaar en ten minste drie daaropvolgende jaren	96	100	100
	Begroting en meerjarenraming bestaan uit:			
3	3-5a			
	- een overzicht van baten & lasten	92	100	100
4	3-5b			
	- een overzicht van de geraamde investeringen	88	80	92
5	3-5c			
	- een geprognosticeerde balans bij de begroting en de meerjarenraming	60	80	96
6	3-5d			
	- de toelichtingen hierop	72	76	80
7	4-6			
	Bij iedere post van de begroting wordt de raming van het voorafgaande jaar en het gerealiseerde bedrag van het daaraan voorafgaande jaar vermeld			
	De toelichtingen van de begroting en meerjarenraming bevatten in elk geval:			
8	5-1a			
	- een uiteenzetting van de financiële toestand van de regio	100	96	100
9	5-1b			
	- een uiteenzetting omtrent de uitgangspunten van beleid die aan de ramingen ten grondslag hebben gelegen	84	80	84
10	5-1c			
	- de gegevens waarop de ramingen zijn gebaseerd en, in geval van een aanmerkelijk verschil met de ramingen van het voorafgaande begrotingsjaar, de oorzaak daarvan	72	80	80
11	5-1d			
	- een overzicht van de geraamde investeringen en de wijze van financiering, ingedeeld overeenkomstig bijlage 3 BCRRP	92	92	92
12	5-1e			
	- een overzicht van de geactiveerde investeringen	4	0	0
13	5-1f			
	- een overzicht van de aangegane en aan te gane geldleningen	48	48	52
14	5-1g			
	- een overzicht van de reserves	60	56	60
15	5-1h			
	- een overzicht van de voorzieningen	52	64	80
16	5-1j			
	- een overzicht van de omvang en samenstelling van de formatie, de feitelijke bezetting en het aantal post-actieve ambtenaren	52	52	64
17	5-1k			
	- voor de geraamde lasten, waar mogelijk en van belang, gegevens omtrent te leveren prestaties	32	48	40
18	5-1l			
	- een dekkingsplan, indien er een tekort is	16	20	24
19	6-3			
	Het regionaal college stelt het beleidsplan en de begroting vast twee maanden vóór aanvang van het jaar waarvoor de begroting moet dienen	96	100	100
20	7-1			
	Besluiten tot wijziging van de vastgestelde begroting kunnen door het regionaal college tot uiterlijk eind van het desbetreffende begrotingsjaar worden genomen	72	56	68
	Gemiddeld	100	100	100
		69,0	71,4	75,6

		Percentage van het totaal aantal toetspunten waaraan is voldaan	
Artikel	Omschrijving	1996	1997
1	2-2		
2	8-1b	100	100
	De jaarrekening geeft een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de prestaties die bij de begroting van belang werden geacht	24	24
	De jaarrekening bestaat uit:		
3	8-2a	100	100
4	8-2b	88	88
5	8-2c	100	100
6	8-2d	84	92
7	9-2		
	De staat van baten en lasten met toelichting geeft getrouw, duidelijk en stelselmatig de grootte van het exploitatiesaldo van het begrotingsjaar en de afleiding uit posten van baten en lasten weer	100	100
8	9-3		
	De staat van gerealiseerde investeringen met toelichting vormt een getrouwe, duidelijke en stelselmatige weergave van de in het verslagjaar gerealiseerde investeringsuitgaven	76	80
9	9-4		
	De balans met toelichting geeft getrouw, duidelijk en stelselmatig de grootte van het vermogen en zijn samenstelling in actief- en passiefposten op het einde van het begrotingsjaar weer en is opgemaakt vóór verwerking van het exploitatiesaldo	100	100
10	10-2		
	In de staat van baten en lasten worden de baten en lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting	92	96
11	10-3		
	Bij iedere post van de staat van baten en lasten wordt het gerealiseerde bedrag van het voorafgaande begrotingsjaar en het begrote bedrag van het verslagjaar opgenomen	100	100
12	10-4		
	Afwijkingen tussen begroting en realisatie worden toegelicht	100	100
13	11-1		
	De staat van gerealiseerde investeringen wordt ingedeeld overeenkomstig bijlage 3 BCRRP en heeft dezelfde indeling als de staat van geraamde investeringen bij de begroting	0	0
14	11-2		
	Bij iedere post van de staat van gerealiseerde investeringen worden ter vergelijking de geraamde investeringen van het begrotingsjaar opgenomen	36	48
15	11-3		
	Afwijkingen tussen de raming en de realisatie worden toegelicht	36	44
16	12-1		
	De activa en passiva worden gegroepeerd volgens de in bijlage 4 BCRRP opgenomen hoofdindeling van de balans	100	100
	Op de balans worden voorzieningen opgenomen tegen:		
17	12-2a		
	- verplichtingen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is te schatten	100	100
18	12-2b		
	- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen	96	96
19	12-2c		
	- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het verslagjaar of in een voorafgaand verslagjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten	100	100
20	13-1		
	De toelichting op de balans bevat de in bijlage 5 BCRRP per balanspost of groep van balansposten voorgeschreven informatie	52	56
21	13-2		
	De toelichting vermeldt tot welke belangrijke, niet in de balans opgenomen verplichtingen de regio voor een aantal toekomstige jaren is verbonden	88	92
22	13-3		
	De toelichting bevat een overzicht van de omvang en samenstelling van het personeel in het verslagjaar, opgesteld volgens dezelfde opzet als in de toelichting op de begroting	76	76
	De jaarrekening gaat vergezeld van een:		
23	14-3a		
	- door de korpsbeheerder opgemaakt verslag ter verantwoording van het gevoerde beheer	28	20
24	14-3b		
	- accountantsverklaring	100	100
25	14-5		
	De accountant brengt een verslag uit, dat bevindingen bevat over de vraag of de administratie en het beheer voldoen aan de eisen van rechtmatigheid en doelmatigheid	100	100
26	14-6		
	Het regionaal college stelt de jaarrekening vast vóór 1 juli van het jaar volgend op het begrotingsjaar	88	92
27	16-1		
	De waardering van de vaste activa geschiedt tegen de verkrijgingsprijs of de vervaardigingsprijs, verminderd met eventuele afschrijvingen	100	100
28	16-2		
	Vlottende activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel tegen marktwaarde, indien deze op de balansdatum lager is dan de verkrijgingsprijs	84	84
29	16-5		
	Vorderingen en voorzieningen worden tegen nominale waarde gewaardeerd	92	96
30	16-6		
	Waardeverminderingen van activa worden onafhankelijk van het resultaat van het begrotingsjaar in aanmerking genomen	92	96
31	16-7		
	Bij de waardering van vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is	100	100
32	16-8		
	De afboeking overeenkomstig het eerste tot en met het zevende lid wordt ten laste van de staat van baten en lasten gebracht	100	100

Percentage van het totaal aantal toetspunten waaraan is voldaan				
Artikel	Omschrijving		1996	1997
33	17-1	Op vaste activa wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat op de verwachte toekomstige gebruiksduur is afgestemd	96	96
34	17-2	De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode (zo niet, dan toegelicht)	92	92
35	18-2	Onttrekkingen aan voorzieningen worden rechtstreeks ten laste van de balanspost voorzieningen gebracht	100	100
Gemiddeld			83,4	84,8

Politieregio	Bedrijfsresultaten ¹						
	1995		1996		1997		1998
	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	
Groningen	- 10 617	- 7 780	- 3 793	- 5 405	908	- 9 002	
Friesland	- 8 035	- 6 703	- 4 575	- 2 914	- 6 445	- 1 840	
Drenthe	- 6 688	- 2 254	2 621	47	2 556	1 117	
IJsselland	- 11 940	- 314	4 409	- 1 077	8 289	1 815	
Twente	1 371	697	4 606	- 2 312	142	- 6 759	
Noord- en Oost-Gelderland	- 8 417	- 4 466	2 374	- 2 926	1 141	- 2 840	
Gelderland-Midden	- 14 215	- 451	8 331	3 910	2 433	- 3 828	
Gelderland-Zuid	- 6 169	- 4 055	3 708	- 7 548	- 7 000	- 11 965	
Utrecht	- 8 524	- 4 376	- 2 467	- 10 823	- 10 612	- 4 517	
Noord-Holland-Noord	- 10 784	- 10 857	- 5 838	- 5 848	- 5 174	- 1 326	
Zaanstreek-Waterland	659	- 825	1 537	- 1 257	- 1 858	- 2 735	
Kennemerland	5 585	- 1 100	5 220	- 1 346	- 3 576	- 4 381	
Amsterdam-Amstelland	53 489	3 717	49 309	- 423	26 940	137	
Gooi en Vechtstreek	- 3 062	- 205	- 548	- 684	2 317	349	
Haaglanden	802	- 5 104	4 524	5 625	11 227	4 888	
Hollands Midden	110	- 4 630	- 1 320	- 7 451	- 6 286	- 1 965	
Rotterdam-Rijnmond	- 3 671	3 725	1 012	- 14 200	- 6 591	- 29 908	
Zuid-Holland-Zuid	6 297	- 2 682	5 732	- 475	6 234	1 302	
Zeeland	- 1 324	- 4 363	2 936	- 1 877	- 502	461	
Midden- en West-Brabant	5 331	- 8 029	- 723	- 5 043	- 14 443	- 4 672	
Brabant-Noord	- 129	- 2 861	1 793	- 3 313	200	- 2 152	
Brabant-Zuid-Oost	- 1 340	367	- 5 108	- 3 031	2 636	- 6 718	
Limburg-Noord	5 716	3 812	6 656	- 122	2 316	- 514	
Limburg-Zuid	4 211	- 3 358	4 941	- 4 287	2 406	- 5 784	
Flevoland	967	- 2 219	- 1 399	- 4 278	22 156	- 2 772	
Totaal	- 10 377	- 64 314	83 938	- 77 058	29 414	- 93 609	
Gemiddeld	- 415	- 2 573	3 358	- 3 082	1 177	- 3 744	

¹ Resultaten uit de normale bedrijfsvoering vóór reservemutaties en vrijval voorzieningen

Politieregio	Nettoresultaten ¹						
	1995		1996		1997		1998
	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	
Groningen	- 4 240	146	2 996	- 505	6 080	- 5 989	
Friesland	- 3 969	0	- 363	1 108	141	0	
Drenthe	- 1 242	36	5 789	1 548	1 491	147	
IJsselland	2 255	0	928	- 1 522	600	0	
Twente	3 838	1 541	4 261	0	- 657	- 2 615	
Noord- en Oost-Gelderland	669	0	5 876	0	6 249	0	
Gelderland-Midden	- 6 648	0	- 1 825	- 2 471	302	- 2 182	
Gelderland-Zuid	1 106	- 1 888	2 242	0	- 425	- 800	
Utrecht	855	1 809	432	725	445	0	
Noord-Holland-Noord	- 2 241	42	1 782	4 665	4 035	7 612	
Zaanstreek-Waterland	1 993	455	2 890	68	53	0	
Kennemerland	15 317	0	11 523	3 485	185	53	
Amsterdam-Amstelland	59 585	24 036	44 942	15 558	43 421	14 625	
Gooi en Vechtstreek	- 985	1 461	939	172	276	620	
Haaglanden	7 306	0	2 974	0	- 496	- 1	
Hollands Midden	456	0	343	- 3 165	- 3 122	358	
Rotterdam-Rijnmond	18 080	22 254	18 782	4 200	9 407	- 15 208	
Zuid-Holland-Zuid	7 725	172	5 997	120	4 502	4	
Zeeland	278	- 2 317	2 704	- 2 202	1 604	- 2 761	
Midden- en West-Brabant	3 180	537	4 201	- 1	- 427	764	
Brabant-Noord	3 353	0	3 601	0	3 035	1	
Brabant-Zuid-Oost	2 961	0	22	0	5 063	- 4 720	
Limburg-Noord	6 617	0	7 679	0	2 539	- 876	
Limburg-Zuid	2 558	0	6 257	0	1 452	0	
Flevoland	967	0	- 904	- 3 519	2 253	- 1 584	
Totaal	119 774	48 284	134 068	18 264	88 006	- 12 552	
Gemiddeld	4 791	1 931	5 363	731	3 520	- 502	

¹ Resultaten na bijzondere baten en lasten, inclusief de onttrekking aan de reserve waardeverschillen

BIJLAGE 6:
EIGEN VERMOGEN POLITIEREGIO'S

(bedragen x f 1000)						
Eigen vermogen						
Politieregio	1995	1996		1997		1998
	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot
Groningen	71 022	65 664	64 017	60 907	65 097	51 428
Friesland	48 139	38 825	60 080	44 526	55 020	50 130
Drenthe	15 654	16 978	19 074	13 093	21 568	21 999
IJsselland	40 097	19 773	49 281	35 274	59 086	54 171
Twente	68 232	54 170	72 889	66 810	72 779	63 550
Noord- en Oost-Gelderland	60 609	–	65 065	–	65 969	59 524
Gelderland-Midden	28 043	39 694	36 458	–	39 599	41 842
Gelderland-Zuid	63 940	61 007	67 193	55 565	59 614	45 666
Utrecht	192 085	177 656	191 067	171 354	184 428	169 169
Noord-Holland-Noord	56 754	54 282	52 743	42 655	50 355	46 001
Zaanstreek-Waterland	41 178	38 233	42 414	40 466	40 556	37 770
Kennemerland	101 382	90 280	104 204	99 233	99 376	90 614
Amsterdam-Amstelland	409 764	350 505	432 379	452 842	462 170	451 245
Gooi en Vechtstreek	23 251	–	22 151	21 382	24 883	23 301
Haaglanden	247 571	252 051	254 069	237 644	265 823	264 367
Hollands Midden	71 760	59 727	70 440	61 310	64 154	59 220
Rotterdam-Rijnmond	440 419	444 594	432 282	399 100	428 102	38 9 800
Zuid-Holland-Zuid	53 417	43 166	59 094	53 726	65 679	59 940
Zeeland	22 210	–	29 467	19 497	30 704	32 330
Midden- en West-Brabant	49 061	22 532	56 837	42 446	49 740	48 768
Brabant-Noord	82 368	75 077	85 495	76 870	86 363	81 624
Brabant-Zuid-Oost	97 986	94 490	94 298	100 201	96 934	84 726
Limburg-Noord	51 748	28 116	60 917	52 364	61 903	51 504
Limburg-Zuid	105 247	88 337	96 943	75 308	100 687	85 650
Flevoland	44 794	43 290	44 116	40 223	70 994	51 766
Totaal	2 486 731	2 158 447	2 562 973	2 262 796	2 621 583	2 416 105
Gemiddeld	99 469	98 111	102 519	98 382	104 863	96 644

Politieregio	Voorzieningen						
	1995		1996		1997		1998
	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	
Groningen	7 282	6 213	5 762	0	9 000	5 042	
Friesland	2 611	862	1 643	736	730	2 804	
Drenthe	607	310	1 124	235	2 262	375	
IJsselland	4 018	12 370	3 499	2 403	2 018	1 442	
Twente	2 000	13 453	1 950	1 873	3 959	1 587	
Noord- en Oost-Gelderland	2 001	–	887	–	2 498	662	
Gelderland-Midden	156	2	2 479	–	2 511	2 979	
Gelderland-Zuid	588	352	3 610	588	10 381	1 728	
Utrecht	7 447	7 347	9 205	8 411	6 421	4 389	
Noord-Holland-Noord	2 469	813	4 659	1 307	6 199	3 420	
Zaanstreek-Waterland	93	56	113	0	88	110	
Kennemerland	4 813	550	821	472	9 004	5 335	
Amsterdam-Amstelland	2 900	0	29 357	31 477	33 905	13 413	
Gooi en Vechtstreek	0	–	287	191	743	291	
Haaglanden	167	13 650	5 667	352	9 235	6 217	
Hollands Midden	2 072	3 932	2 236	1 434	2 209	584	
Rotterdam-Rijnmond	8 473	9 739	9 973	14 300	15 784	10 000	
Zuid-Holland-Zuid	4 620	5 634	5 607	2 854	8 318	4 994	
Zeeland	– 272	–	156	0	413	355	
Midden- en West-Brabant	31 578	30 600	34 023	32 589	37 199	31 446	
Brabant-Noord	1 827	1 482	3 417	3 025	7 229	3 617	
Brabant-Zuid-Oost	5 206	8 916	4 295	2 018	5 019	5 951	
Limburg-Noord	872	19 764	1 278	1 047	1 569	1 278	
Limburg-Zuid	3 319	3 000	4 456	4 236	7 403	6 693	
Flevoland	4 556	2 276	5 831	4 992	3 424	1 621	
Totaal	99 403	141 321	142 335	114 540	187 521	116 333	
Gemiddeld	3 976	6 424	5 693	4 980	7 501	4 653	

Politieregio	Vreemd vermogen lange termijn						
	1995		1996		1997		1998
	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	
Groningen	36 000	34 560	34 560	31 120	37 700	36 061	
Friesland	0	0	0	0	0	0	
Drenthe	8 000	12 680	7 680	18 360	9 685	7 040	
IJsselland	0	0	0	0	0	0	
Twente	0	20 685	0	21 403	0	34 412	
Noord- en Oost-Gelderland	0	–	0	–	0	0	
Gelderland-Midden	11 409	11 364	34 614	–	33 216	39 253	
Gelderland-Zuid	0	26 100	0	53 000	0	53 000	
Utrecht	0	41 789	0	0	0	27 121	
Noord-Holland-Noord	0	27 938	0	38 000	34 300	36 481	
Zaanstreek-Waterland	0	0	0	0	0	9 835	
Kennemerland	0	4 000	0	0	0	743	
Amsterdam-Amstelland	53	1 829	0	0	0	0	
Gooi en Vechtstreek	19 000	–	18 139	17 279	17 279	16 418	
Haaglanden	0	16 837	0	19 020	0	0	
Hollands Midden	0	20 000	0	20 000	0	30 700	
Rotterdam-Rijnmond	0	0	0	0	0	0	
Zuid-Holland-Zuid	1 770	1 305	1 305	840	840	800	
Zeeland	0	–	63 045	60 000	61 052	65 389	
Midden- en West-Brabant	486	0	0	0	0	34 125	
Brabant-Noord	2 303	18 914	2 336	17 006	756	2 169	
Brabant-Zuid-Oost	8	34	0	6 000	0	5 000	
Limburg-Noord	891	877	874	35 908	855	825	
Limburg-Zuid	8 898	22 000	19 958	29 800	29 790	39 531	
Flevoland	9 891	9 776	9 776	9 652	9 404	9 520	
Totaal	98 709	270 688	192 287	377 388	234 877	448 423	
Gemiddeld	3 948	12 304	7 691	16 408	9 395	17 937	

Politieregio	Vreemd vermogen korte termijn						
	1995		1996		1997		1998
	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	Jaarrekening	Oorspronkelijk begroot	
Groningen	17 137	17 909	18 020	20 000	13 144	18 652	
Friesland	13 592	16 714	13 455	13 725	21 000	18 697	
Drenthe	7 335	1 343	5 597	7 914	5 407	15 250	
IJsselland	8 287	200	7 337	4 400	7 914	7 400	
Twente	7 810	7 889	9 364	7 632	17 022	4 913	
Noord- en Oost-Gelderland	6 937	–	10 324	–	9 208	0	
Gelderland-Midden	23 596	9 054	14 687	–	11 986	6 721	
Gelderland-Zuid	9 643	0	7 931	0	28 609	7 600	
Utrecht	23 130	30 318	23 628	38 931	28 291	31 681	
Noord-Holland-Noord	16 249	11 500	14 363	12 828	10 027	14 698	
Zaanstreek-Waterland	4 101	4 350	4 862	4 300	3 739	5 000	
Kennemerland	15 489	19 053	16 557	15 489	14 307	14 568	
Amsterdam-Amstelland	56 186	67 381	63 779	60 000	62 400	63 000	
Gooi en Vechtstreek	14 240	–	6 256	3 900	5 702	6 100	
Haaglanden	63 890	48 571	52 650	61 890	30 318	74 751	
Hollands Midden	11 902	5 138	12 569	12 576	15 428	8 700	
Rotterdam-Rijnmond	39 071	45 221	43 103	44 100	48 300	–	
Zuid-Holland-Zuid	8 685	17 991	8 154	8 685	7 571	8 154	
Zeeland	9 722	–	7 133	9 722	7 066	7 133	
Midden- en West-Brabant	46 095	9 000	57 449	108 703	70 993	20 229	
Brabant-Noord	10 408	4 656	8 562	10 000	11 557	8 562	
Brabant-Zuid-Oost	12 417	8 000	16 475	12 099	16 865	16 900	
Limburg-Noord	11 583	6 397	16 053	8 928	18 635	35 300	
Limburg-Zuid	11 427	17 000	12 882	25 950	12 920	26 120	
Flevoland	5 411	2 433	5 249	2 433	6 001	2 433	
Totaal	454 343	350 118	456 439	494 205	484 410	422 562	
Gemiddeld	18 174	15 914	18 258	21 487	19 376	17 607	

**MEERJARENRAMINGEN/LANDELIJKE GEMIDDELDEN VAN DE
POLITIERS**

Nettoresultaten (x f 1 000)							
Meer- jaren- raming	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
1996		2 186	715	122	- 409		
1997	5 375	3 589	137	672	54	- 290	
1998		5 637	2 218	- 454	- 338	- 717	- 943

Eigen vermogen per ultimo (x f 1 000)							
Meer- jaren- raming	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
1996	114 980	113 395	113 729	113 597	108 966		
1997	116 915	114 990	107 243	103 350	99 084	98 021	
1998		109 812	109 273	100 978	96 427	94 084	81 487

= vermoedelijk beloop
 = realisatie

Politieregio	Regionaal College		Dagelijks Bestuur e.d.	Beheers- driehoek	Besturings- filosofie	
	leden burge- meesters	vergader- frequentie*		vergader- frequentie*		
Groningen	25	4 à 5	Dagelijks bestuur	25	decentraal	
Friesland	31	6	Dagelijks bestuur	14	decentraal	
Drenthe	12	6	Dagelijks bestuur	–	decentraal	(1)
IJsselland	24	3 à 4	Dagelijks bestuur	16 à 17	centraal	
Twente	21	2	Dagelijks bestuur	12	decentraal	(2)
Noord-Oost Gelderland	35	5	Dagelijks bestuur	13 à 14	decentraal	
Gelderland-Midden	24	4	Stuurgroep	25	decentraal	
Gelderland-Zuid	27	4	Adviescollege	19 à 20	decentraal	
Utrecht	35	3	Presidium	10	decentraal	
Noord-Holland-Noord	33	3 à 4	Kernberaad	9	centraal	(3)
Zaanstreek-Waterland	9	4	Geen	9	centraal	
Kennemerland	12	6	Geen	8	centraal	(4)
Amsterdam-Amstelland	6	6	Geen	13	centraal	
Gooi en Vechtstreek	11	6	Geen	7	centraal	
Haaglanden	16	7	Bestuurscommissie	10	decentraal	(2)
Hollands Midden	35	4	Dagelijks bestuur	25	centraal	
Rotterdam-Rijnmond	22	3 à 4	Presidium	15	decentraal	
Zuid-Holland-Zuid	22	3	Dagelijks bestuur	9	decentraal	
Zeeland	17	3	Dagelijks bestuur	14	decentraal	
Midden- en West-Brabant	26	4	Dagelijks bestuur	16	decentraal	
Brabant-Noord	23	3	Dagelijks bestuur	8	decentraal	
Brabant-Zuid-Oost	22	5	Presidium	–	decentraal	(5)
Limburg-Noord	33	3	Adviescollege	14	centraal	
Limburg-Zuid	23	4	Presidium	10	decentraal	
Flevoland	6	4	Geen	11	centraal	

* gemiddeld per jaar

- (1) – Geen notulen beheersdriehoek
– Besturingsfilosofie tendeert sinds 1998 naar centraal ten aanzien van het beheer
- (2) Exclusief themabijeenkomsten
- (3) Besturingsfilosofie is centraal ten aanzien van het beheer
- (4) Statutair is er een dagelijks bestuur, maar dat functioneert niet meer in de praktijk
- (5) De regio heeft geen beheersdriehoek

Politieregio	Resultaten	Vermogens- omvang	Vermogens- verhou- dingen	Verhou- ding personeel/ materieel	
Groningen	-	-	+	75:25	
Friesland	+	+	+	75:25	
Drenthe	-	-	-	-	
IJsselland	-	-	-	-	
Twente	-	-	-	-	
Noord-Oost Gelderland	-	-	-	-	
Gelderland-Midden	-	-	-	-	
Gelderland-Zuid	-	+	-	-	
Utrecht	-	-	-	-	
Noord-Holland-Noord	-	-	-	80:20	
Zaanstreek-Waterland	-	+	-	-	(1)
Kennemerland	-	+	+	75:25	(2)
Amsterdam-Amstelland	-	-	+	75:25	
Gooi en Vechtstreek	-	-	-	80:20	
Haaglanden	+	+	+	-	
Hollands Midden	-	+	-	-	(3)
Rotterdam-Rijnmond	-	+	-	-	
Zuid-Holland-Zuid	-	-	-	-	
Zeeland	-	-	-	-	
Midden- en West-Brabant	-	-	-	75:25	
Brabant-Noord	-	-	-	-	
Brabant-Zuid-Oost	-	-	-	-	
Limburg-Noord	-	-	-	75:25	(4)
Limburg-Zuid	-	-	-	-	
Flevoland	-	-	-	-	

(1) betreft een maximum voor de algemene reserve

(2) verhouding personeel/materieel minimaal 73:27 en maximaal 77:23

(3) betreft minimum- en maximumomvang van reserves en voorzieningen

(4) verhouding personeel/materieel maximaal 77:23

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

Politieregio	Prestatie- doelen	Effectdoelen	Koppeling financiële en operationele doelen
Groningen	+	+	-
Friesland	+	+	-
Drenthe	+	+	-
IJsselland	+	+	-
Twente	+	+	-
Noord-Oost Gelderland	+	+	-
Gelderland-Midden	+	+	-
Gelderland-Zuid	+	+	-
Utrecht	+	+	-
Noord-Holland-Noord	+	+	-
Zaanstreek-Waterland	-	-	-
Kennemerland	+	+	-
Amsterdam-Amstelland	+	+	-
Gooi en Vechtstreek	+	+	-
Haaglanden	+	+	-
Hollands Midden	+	+	-
Rotterdam-Rijnmond	+	+	-
Zuid-Holland-Zuid	-	-	-
Zeeland	+	+/-	-
Midden- en West-Brabant	+	-	-
Brabant-Noord	+	-	-
Brabant-Zuid-Oost	+	+	-
Limburg-Noord	+	+	-
Limburg-Zuid	+	+/-	-
Flevoland	+	+	-

(1) Doelstellingen in beperkte mate gekwantificeerd

Politieregio	Financieel		Operationeel		Confrontatie doelen en realisatie	Koppeling operationeel/financieel
	tussentijds	jaarrekening	tussentijds	jaarverslag		
Groningen	maand	+	4-maand	+	beperkt	-
Friesland	kwartaal	+	kwartaal	+	-	-
Drenthe	4-maand	+	4-maand	+	beperkt	-
IJsselland	4-maand	+	4-maand	+	tussentijds	-
Twente	4-maand	+	4-maand	+	jaarverslag	-
Noord-Oost Gelderland	4-maand	+	4-maand	+	-	-
Gelderland-Midden	maand	+	4-maand	+	beperkt	-
Gelderland-Zuid	4-maand	+	4-maand	+	beperkt	-
Utrecht	kwartaal	+	kwartaal	+	beperkt	-
Noord-Holland-Noord	maand	+	2x p/jaar	+	-	-
Zaanstreek-Waterland	-	+	kwartaal	-	-	-
Kennemerland	kwartaal	+	kwartaal	+	-	-
Amsterdam-Amstelland	kwartaal	+	kwartaal	+	-	-
Gooi en Vechtstreek	halfjaar	+	halfjaar	+	-	-
Haaglanden	2-maand	+	2-maand	+	+	-
Hollands Midden	kwartaal	+	kwartaal	+	+	-
Rotterdam-Rijnmond	4-maand	+	4-maand	+	+	-
Zuid-Holland-Zuid	maand	+	4-maand	+	-	-
Zeeland	4-maand	+	4-maand	+	-	-
Midden- en West-Brabant	4-maand	+	maand	+	beperkt	-
Brabant-Noord	4-maand	+	4-maand	+	tussentijds	-
Brabant-Zuid-Oost	4-maand	+	4-maand	+	-	-
Limburg-Noord	2x p/jaar	+	halfjaar	+	beperkt	-
Limburg-Zuid	halfjaar	+	halfjaar	+	-	-
Flevoland	maand	+	halfjaar	-	-	-

Politieregio	Financieel informatie-systeem	Autorisatie-procedure	Autorisatie-overzicht	Functie-scheiding
Groningen	FARAO	+	+	+/-
Friesland	FARAO	+	+	+/-
Drenthe	FARAO	-	-	-
IJsselland	FARAO	+	+	+/-
Twente	FARAO	-	+	-
Noord-Oost Gelderland	FARAO	+	+	+
Gelderland-Midden	FARAO	-	+	+
Gelderland-Zuid	FARAO	-	+	+
Utrecht	FARAO	+	+	+/-
Noord-Holland-Noord	FARAO	-	+	+/-
Zaanstreek-Waterland	FARAO	-	-	-
Kennemerland	FARAO	-	+	+
Amsterdam-Amstelland	FMS-400	-	+	+/-
Gooi en Vechtstreek	FARAO	+	+	-
Haaglanden	FARAO	+	+	+
Hollands Midden	FARAO	+	+	+/-
Rotterdam-Rijnmond	FARAO	+	+	+/-
Zuid-Holland-Zuid	FARAO	-	+	-
Zeeland	FARAO	+	+	+
Midden- en West-Brabant	FARAO	-	+	+
Brabant-Noord	FARAO	+	+	+/-
Brabant-Zuid-Oost	FARAO	+	+	+
Limburg-Noord	FARAO	-	+	+/-
Limburg-Zuid	FARAO	-	+	+/-
Flevoland	FARAO	+	+	-

(1)

(1) Volgens het korps heeft de regio inmiddels een autorisatieprocedure

Politieregio	Informatie beveiligings- beleid	Overzicht beveiligings- maatre- gelen	EDP-audits	Aandacht van accoun- tant*
Groningen	+	-	-	+/-
Friesland	-	+ (1)	-	+/-
Drenthe	-	-	QSA (2)	+/-
IJsselland	-	-	QSA (2)	+/-
Twente	-	-	-	+/-
Noord-Oost Gelderland	-	-	-	+/-
Gelderland-Midden	-	-	Quick scan	+/-
Gelderland-Zuid	-	-	+	+/+
Utrecht	+/-	-	+	+/-
Noord-Holland-Noord	-	-	-	+/-
Zaanstreek-Waterland	-	-	-	+/-
Kennemerland	concept	+ (1)	+	+/+
Amsterdam-Amstelland	-	-	Quick scan	+/-
Gooi en Vechtstreek	-	-	-	+/-
Haaglanden	+	+	+	+/+
Hollands Midden	+/-	-	-	+/-
Rotterdam-Rijnmond	+/-	-	-	-/-
Zuid-Holland-Zuid	-	-	-	+/-
Zeeland	-	-	QSA (2)	+/-
Midden- en West-Brabant	concept	-	+	+/-
Brabant-Noord	concept	-	QSA (2)	+/-
Brabant-Zuid-Oost	concept	-	QSA (2)	+/-
Limburg-Noord	-	-	QSA (2)	+/+
Limburg-Zuid	-	-	-	+/-
Flevoland	-	-	-	+/+

(*) voor automatisering in het algemeen/financiële informatiesystemen

(1) Overzicht voor de Rekenkamer opgesteld

(2) Quick Security Audit (QSA)

(3) Aanzet voor informatiebeveiliging aanwezig

(4) Kader voor informatiebeveiliging in juni 1998 verschenen

Politieregio	Beheers- en management- statuut (BMS)	Mandatering		
		Van korps- beheerder naar korps- chef	Van korpschef naar overige functiona- rissen	
Groningen	+	+	+	
Friesland	-	+	+	(1)
Drenthe	-	+	+	(1)
IJsselland	-	+	+	
Twente	-	+	+	
Noord-Oost Gelderland	concept	+	+	
Gelderland-Midden	concept	+	+	
Gelderland-Zuid	+	concept	-	
Utrecht	-	+	+	
Noord-Holland-Noord	-	+	+	
Zaanstreek-Waterland	-	+	+	
Kennemerland	+	+	+	
Amsterdam-Amstelland	-	+	+	(2)
Gooi en Vechtstreek	-	+	+	
Haaglanden	-	+	+	(3)
Hollands Midden	+	+	+	
Rotterdam-Rijnmond	+	+	+	
Zuid-Holland-Zuid	-	+	+	
Zeeland	-	+	+	
Midden- en West-Brabant	+	+	+	(1)
Brabant-Noord	-	+	+	(1)
Brabant-Zuid-Oost	concept	+	+	(1)
Limburg-Noord	-	+	-	(4)
Limburg-Zuid	+	+	+	(5)
Flevoland	-	+	+	(3)

(1) Mandatering in algemene termen

(2) Submandateringsregeling niet actueel

(3) Mandateringsregeling in februari 1998 geformaliseerd

(4) Mandateringsregeling in juni 1998 geformaliseerd

(5) Mandateringsregeling opgenomen in BMS

Politieregio	Controlfunctie		Treasury- functie	Treasury- statuut/ richtlijnen	
	financial	opera- tional			
Groningen	Dienst Middelen	BIC	ABEA	-	
Friesland	FEBC	-	-	-	(1)
Drenthe	FEZ	-	-	-	
IJsselland	directeur BV	directeur BV	hoofd FEB	-	
Twente	B&I-FEZ	B&I-BV	FEZ	-	
Noord-Oost Gelderland	BV-FEZ	BV-BB	hoofd FEZ	-	
Gelderland-Midden	FEZ	+	FEZ	-	
Gelderland-Zuid	FEZ	hoofd BV	FEZ	+	
Utrecht	Fin. beleid	Control- ling	-	-	
Noord-Holland-Noord	FETB	B&C	-	+	
Zaanstreek-Waterland	+/-	+/-	FEZ	-	(2)
Kennemerland	FEZ	-	FEZ	-	
Amsterdam-Amstelland	-	-	DFEO	+	(1)
Gooi en Vechtstreek	-	-	-	-	(1)
Haaglanden	+	+	Financiën	+	(3)
Hollands Midden	F&C	F&C	F&C	-	
Rotterdam-Rijnmond	Controlling/ FEZ	Control- ling	FEZ	+	
Zuid-Holland-Zuid	FEZ	DOCC	FEZ	-	(4)
Zeeland	FEB	BOK	FEB	-	
Midden- en West-Brabant	BO	SO	BO	-	(5)
Brabant-Noord	FEB	+	FEB	-	
Brabant-Zuid-Oost	-	-	BO	-	
Limburg-Noord	-	-	FEZ	-	(1)
Limburg-Zuid	hoofd FEB	hoofd FEB	-	+	
Flevoland	FEZ	-	chef FEZ	-	

(1) De controlfunctie is in ontwikkeling

(2) De geformuleerde «visie» op controlling dient nog verder geïmplementeerd te worden

(3) Een treasurystatuut is in april 1998 vastgesteld

(4) De controlfunctie is in 1998 vormgegeven

(5) Een treasurystatuut is in ontwikkeling

Politieregio	Beschrijving administratieve organisatie		Onderhoud administratieve organisatie		
	Volledigheid/ actualiteit	Vaststelling	Verantwoordelijk- heid	Procedure	
Groningen	+	korpschef	+	+	(1)
Friesland	+/-	korpschef	+	-	
Drenthe	+/-	korpsleiding	+	-	(2)
IJsselland	+/-	korpsleiding	+	-	
Twente	+/-	korpschef	+	-	
Noord-Oost Gelderland	+/-	-	+	-	
Gelderland-Midden	-	-	-	-	
Gelderland-Zuid	+/-	korpsleiding	+	-	
Utrecht	+	korpschef	+	+/-	(3)
Noord-Holland-Noord	+/-	FETB/korpschef	-	-	
Zaanstreek-Waterland	+/-	korpsleiding	+/-	-	(2)
Kennemerland	-	-	+	-	
Amsterdam-Amstelland	+/-	DFEO	+	-	(1)
Gooi en Vechtstreek	+/-	-	+	+/-	(4)
Haaglanden	+/-	korpsleiding	+	-	(1)
Hollands Midden	+	korpsleiding	+	+	
Rotterdam-Rijnmond	+	korpsleiding	+	+/-	(3)
Zuid-Holland-Zuid	-	korpsleiding	+	-	(5)
Zeeland	+/-	korpsbeheerder	-	-	
Midden- en West-Brabant	+/-	korpsleiding	+	+/-	(3)
Brabant-Noord	+/-	korpsleiding	+	-	
Brabant-Zuid-Oost	+	korpschef	+	+/-	(3)
Limburg-Noord	-	korpsleiding	+	-	
Limburg-Zuid	+/-	korpsleiding	+	-	
Flevoland	+/-	korpschef	+	-	

(1) Medewerkers administratieve organisatie worden ingezet voor administratieve ondersteuning

(2) Verantwoordelijkheid voor administratieve organisatie in de lijn ondergebracht

(3) Onderhoudsprocedure niet sluitend

(4) Onderhoudsprocedure functioneert in de praktijk nog beperkt

(5) De positie van functionaris administratieve organisatie is gedurende langere tijd vacant

Politieregio	IC-functie	IC-plan/ pro- gramma	IC-rap- porten	Opera- tional audits	Kwaliteits-audits	
Groningen	+	+	+	+/-	+	(1)
Friesland	+	+/-	-	-	+	
Drenthe	+	-	-	-	+	
IJsselland	+	+/-	+	-	-	(2)
Twente	-	-	-	-	+	
Noord-Oost Gelderland	+	+	+	-	+	
Gelderland-Midden	-	-	-	-	+	
Gelderland-Zuid	-	-	+/-	-	+	
Utrecht	+	+/-	+/-	-	+	(3)
Noord-Holland-Noord	-	-	-	-	+	
Zaanstreek-Waterland	-	-	-	-	+	
Kennemerland	-	-	-	-	+/-	(4)
Amsterdam- Amstelland	+	+/-	+	-	+	(3)
Gooi en Vechtstreek	+	-	-	-	+	
Haaglanden	+	-	+	-	+	
Hollands Midden	-	-	-	-	+	
Rotterdam-Rijnmond	-	+	+	+/-	+	(1)
Zuid-Holland-Zuid	+	-	+	-	+	
Zeeland	-	-	-	-	+	
Midden- en West- Brabant	-	+/-	+	+/-	+	(1)
Brabant-Noord	+	+	+	-	+	
Brabant-Zuid-Oost	-	+/-	+	-	+	
Limburg-Noord	-	-	-	-	+	
Limburg-Zuid	+	+/-	+/-	-	+	
Flevoland	+	-	+	-	+	

IC = Interne controle

(1) Er worden systeemgerichte audits uitgevoerd

(2) Kwaliteitsaudits waren wel gepland, maar nog niet uitgevoerd

(3) Interne controleplannen en -programma's in ontwikkeling

(4) Er is een start gemaakt met kwaliteitsaudits

Politieregio	Algemene controle-opdracht		Accountantsverklaringen		
	aangetroffen	verstrekt door	1997	1996	1994/1995
Groningen	-	?	+	+	+
Friesland	+	korpsbeheerder	+	+	+
Drenthe	-	korpsbeheerder	+	+	+
IJsselland	+	korpschef	+	+	+
Twente	-	?	+	+	+
Noord-Oost Gelderland	+	korpschef	+	+	+
Gelderland-Midden	-	korpsbeheerder	+	+	+ /-
Gelderland-Zuid	+	korpschef	+	+	+
Utrecht	-	korpsbeheerder	+	+	+
Noord-Holland-Noord	-	korpschef	+	+	+
Zaanstreek-Waterland	-	korpsleiding	+	+	+
Kennemerland	+	korpsbeheerder	+	+	+
Amsterdam-Amstelland	+	regionaal college	-	+	+
Gooi en Vechtstreek	-	?	+	+	+
Haaglanden	+	regionaal college	+	+	-
Hollands Midden	+	korpsleiding	+	+	+
Rotterdam-Rijnmond	+	regionaal college	+	+	+
Zuid-Holland-Zuid	-	?	+	+	+
Zeeland	+	korpschef	+	+	+
Midden- en West-Brabant	+	korpsbeheerder	+	-	+
Brabant-Noord	-	korpsleiding	+	+	+
Brabant-Zuid-Oost	-	korpschef	+	+	+
Limburg-Noord	-	?	+	+	+
Limburg-Zuid	+	korpschef	+	+	+
Flevoland	+	hoofd FEZ	+	+	+

(1) beperking ten aanzien van 1994

(2) beperking ten aanzien van mutatie reserve waardeverschillen

(3) beperking ten aanzien van 1994 en 1995

(4) controle-opdracht verstrekt onder voorbehoud van goedkeuring regionaal college

(5) beperking ten aanzien van reserves en voorzieningen

(6) controle-opdracht namens regionaal college verstrekt

Politieregio	Vaststelling jaarrekening + accountants- verklaring	Accountantsrapport		Managementletter		
		aangeboden aan:	behandeld door RC/DB	aangeboden aan:	behandeld door RC/DB	
Groningen	+	KB	–	KC	–	(1)
Friesland	+ /–	n.v.t.	n.v.t.	KC	–	(2)
Drenthe	+	KB	–	korpsleiding	–	
IJsselland	+	KB	RC	KC	–	
Twente	+	KB	–	KC	–	
Noord-Oost Gelderland	+	KB	RC	KC	–	(1)
Gelderland-Midden	+	KB	RC	korpsleiding	stuurgroep	(1)
Gelderland-Zuid	+	KB	RC	korpsleiding	–	(1)
Utrecht	+	KC	–	KB	RC	
Noord-Holland-Noord	+	KB	RC	KC	kernberaad	
Zaanstreek-Waterland	+	korpsleiding	RC	korpsleiding	–	(3)
Kennemerland	+	KB	–	korpsleiding	–	(1)
Amsterdam-Amstelland	+	RC	RC	korpsleiding	–	
Gooi en Vechtstreek	+	KC	RC	KC	–	
Haaglanden	+	RC	RC	korpsleiding	–	(1)
Hollands Midden	+	hoofd F&C	RC	hoofd F&C	–	
Rotterdam-Rijnmond	+	KB	RC	korpsleiding	–	
Zuid-Holland-Zuid	+	KC	–	KC	–	
Zeeland	+	KB	RC	korpsleiding	–	(1)(4)
Midden- en West-Brabant	+	KB	–	KB	–	(1)
Brabant-Noord	+	KB	RC	KC	–	
Brabant-Zuid-Oost	+	KB	–	KC	–	(1)(5)
Limburg-Noord	+	KB	RC	KC	–	
Limburg-Zuid	+	KB	–	KC	–	(1)
Flevoland	+	KB	RC	KC	–	

RC = regionaal college

KB = korpsbeheerder

DB = dagelijks bestuur

KC = korpschef

(1) de regio hanteert een vaste systematiek voor de behandeling van de accountantsrapportages

(2) vaststelling jaarrekening 1996 blijkt niet uit notulen regionaal college

(3) Over 1997 is geen managementletter verschenen

(4) accountantsrapporten worden niet gelijktijdig met de jaarrekeningen besproken

(5) managementletter wordt behandeld in financiële commissie

BIJLAGE 23:

IN ACCOUNTANTSRAPPORTAGE GENOEMDE AANDACHTSPUNTEN CONTROLEPROTOCOL 1996

Punt	Politieregio →																							Totaal	In %			
		Groningen	Friesland	Drenthe	IJsselland	Twenthe	Noord/Oost-Gelderland	Gelderland-Midden	Gelderland-Zuid	Utrecht	Noord-Holland Noord	Zaanstreek-Waterland	Kennemerland	Amsterdam-Amstelland	Gooi en Vechtstreek	Haaglanden	Hollands Midden	Rotterdam-Rijnmond	Zuid-Holland-Zuid	Zeeland	Midden- en West-Brabant	Brabant-Noord	Brabant-Zuid-Oost			Limburg-Noord	Limburg-Zuid	Flevoland
<i>Bijzondere aandachtspunten</i>																												
4.2.1	Voorwaarden bijzondere/aanvullende bijdragen	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	-	-	+	-	15	60	
4.2.2	Formatie/bezetting per ultimo 1996	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	+	+	-	+	-	+	+	-	-	-	-	13	52	
4.2.3	Vergoeding invoeringskosten	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	13	52	
4.2.4	Overige baten	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	-	16	64	
4.2.5	Preventief toezicht	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	+	-	+	+	-	+	+	18	48	
4.2.6	FLO	+	+	+	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	12	72	
4.2.7	Compensatie boventalligheid	+	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	-	-	-	-	13	52	
4.2.8	Regeeraccord/motie Dijkman	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	+	-	20	80	
4.2.9	Milieuregeling	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	17	68	
Subtotaal bijzondere aandachtspunten		9	9	9	2	3	9	2	9	9	0	0	3	5	8	9	9	4	9	1	8	9	0	4	5	2	137	
In %		100	100	100	22	33	100	22	100	100	0	0	33	56	89	100	100	44	100	11	89	100	0	44	56	22	61	
<i>Procedurele aandachtspunten</i>																												
4.3.1	Doelmatigheid	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	21	84	
4.3.2	Beleidsplan	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	19	76
4.3.3	Informatieverstrekking aan derden (BIS)	+	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	-	16	64
4.3.4	M&O	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	21	84
4.3.5	Naleving EU-richtlijnen	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	-	-	-	17	68
4.3.6	Gebruik derivaten	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	-	+	-	+	+	+	-	-	-	15	60
4.3.7	Boete-/transactiegelden	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	19	76
4.3.8	Beveiligingskader	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	23	92
4.3.9	Fraude	-	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	12	48
4.3.10	Verantwoording bijzondere rijksbijdragen	+	+	+	-	-	+	-	+	+	+	-	-	+	-	+	+	+	+	-	+	+	-	-	+	+	16	64
4.3.11	RCID	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	25	100
Subtotaal procedurele aandachtspunten		10	11	11	4	8	11	10	11	11	2	4	5	10	5	11	11	4	11	5	11	11	10	4	7	6	204	
In %		91	100	100	36	73	100	91	100	100	18	36	45	91	45	100	100	36	100	45	100	100	91	36	64	55	74	
Totaal aandachtspunten		19	20	20	6	11	20	12	20	20	2	4	8	15	13	20	20	8	20	6	19	20	10	8	12	8	341	
In %		95	100	100	30	55	100	60	100	100	10	20	40	75	65	100	100	40	100	30	95	100	50	40	60	40	68	

BIJLAGE 24:

**ACCOUNTANTSRAPPORTAGE OVER AANDACHTSPUNTEN CONTROLEPROTOCOL 1996
(INHOUDELIJKE BEHANDELING)**

Punt	Politiergio ->																					Totaal	In %									
		Groningen	Friesland	Drenthe	IJsseland	Twente	Noord/Oost-Gelderland	Gelderland-Midden	Gelderland-Zuid	Utrecht	Noord-Holland Noord	Zaanstreek-Waterland	Kennemerland	Amsterdam-Amstelland	Gooi en Vechtstreek	Haaglanden	Hollands Midden	Rotterdam-Rijnmond	Zuid-Holland-Zuid	Zeeland	Midden- en West-Brabant			Brabant-Noord	Brabant-Zuid-Oost	Limburg-Noord	Limburg-Zuid	Flevoland				
<i>Bijzondere aandachtspunten</i>																																
4.2.1	Voorwaarden bijzondere/ aanvullende bijdragen	-	+	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	+	-	-	+	-	-	8	32
4.2.2	Formatie/bezetting per ultimo 1996	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	24
4.2.3	Vergoeding invoeringskosten	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	28
4.2.4	Overige baten	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	+	-	+	-	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	7	28
4.2.5	Preventief toezicht	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	28
4.2.6	FLO	-	-	+	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+	-	-	+	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	14	56	
4.2.7	Compensatie boventalligheid	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	28
4.2.8	Regeerackoord / motie Dijksman	+	-	-	+	+	+	+	-	+	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	14	56
4.2.9	Milieuregelgeving	-	-	-	+	+	+	-	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	+	+	-	-	13	52
Subtotaal bijzondere aandachtspunten		1	1	1	2	3	8	2	7	9	0	0	3	5	3	4	6	4	8	1	1	3	0	4	5	2	83					
In %		11	11	11	22	33	89	22	78	100	0	0	33	56	33	44	67	44	89	11	11	33	0	44	56	22	37					
<i>Procedurele aandachtspunten</i>																																
4.3.1	Doelmatigheid	+	+	+	-	+	-	+	+	+	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	19	76
4.3.2	Beleidsplan	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	-	+	+	+	-	-	-	+	-	+	-	+	-	-	-	13	52
4.3.3	Informatieverstrekking aan derden (BIS)	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-	+	-	+	-	-	-	8	32
4.3.4	M&O	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	19	76
4.3.5	Naleving EU-richtlijnen	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	48
4.3.6	Gebruik derivaten	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	10	40
4.3.7	Boete-/transactiegeden	-	+	-	+	+	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-	+	-	+	+	+	+	14	56	
4.3.8	Beveiligingskader	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	19	76	
4.3.9	Fraude	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	5	20	
4.3.10	Verantwoording bijzondere rijksbijdragen	-	-	-	-	-	+	-	+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	9	36	
4.3.11	RCID	-	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	22	88	
Subtotaal procedurele aandachtspunten		2	3	2	4	8	7	10	10	11	2	4	5	9	5	5	9	4	10	5	4	4	10	4	7	6	150					
In %		18	27	18	36	73	64	91	91	100	18	36	45	82	45	45	82	36	91	45	36	36	91	36	64	55	55					
Totaal aandachtspunten		3	4	3	6	11	15	12	17	20	2	4	8	14	8	9	15	8	18	6	5	7	10	8	12	8	233					
In %		15	20	15	30	55	75	60	85	100	10	20	40	70	40	45	75	40	90	30	25	35	50	40	60	40	47					

BIJLAGE 25:

IN ACCOUNTANTSRAPPORTAGE GENOEMDE AANDACHTSPUNTEN CONTROLEPROTOCOL 1997

Punt	Politieregio ->																							Totaal	In %				
		Groningen	Friesland	Drenthe	IJssel	Twente	Noord/Oost-Gelderland	Gelderland-Midden	Gelderland-Zuid	Utrecht	Noord-Holland Noord	Zaanstreek-Waterland	Kennemerland	Amsterdam-Amstelland	Gooi en Vechtstreek	Haaglanden	Hollands Midden	Rotterdam-Rijnmond	Zuid-Holland-Zuid	Zeeland	Midden- en West-Brabant	Brabant-Noord	Brabant-Zuid-Oost			Limburg-Noord	Limburg-Zuid	Flevoland	
<i>Bijzondere aandachtspunten</i>																													
4.2.1	Voorwaarden bijzondere/aanvullende bijdragen	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	16	64	
4.2.2	Formatie/bezetting per ultimo 1996	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	18	72	
4.2.3	Vergoeding invoeringskosten	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	15	60	
4.2.4	Overige baten	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	16	64	
4.2.5	Preventief toezicht	+	-	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	14	56	
4.2.6	FLO	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	19	76	
4.2.9	Milieureggeving	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	18	72	
4.2.10	Reservering premierestitutie FAOP	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	18	72	
Subtotaal bijzondere aandachtspunten		8	0	0	1	2	8	7	8	8	0	1	3	4	7	8	8	3	6	6	8	7	8	8	7	8	134		
In %		100	0	0	13	25	100	88	100	100	0	13	38	50	88	100	100	38	75	75	100	88	100	100	88	100	67		
<i>Procedurele aandachtspunten</i>																													
4.3.1	Doelmatigheid	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	23	92	
4.3.2	Beleidsplan	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	20	80
4.3.3	Informatieverstrekking aan derden (BIS)	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	16	64	
4.3.4	M&O	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	21	84	
4.3.5	Naleving EU-richtlijnen	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	20	80	
4.3.6	Gebruik derivaten	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	16	64	
4.3.7	Boete-/transactiegelden	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	20	80	
4.3.8	Beveiligingskader	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	21	84	
4.3.9	Fraude	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	12	48	
4.3.10	Verantwoording bijzondere rijksbijdragen	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	17	68	
4.3.11	RCID	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	21	84	
Subtotaal procedurele aandachtspunten		10	1	4	1	8	11	11	11	11	0	5	6	10	8	11	11	4	10	11	11	11	11	11	10	9	207		
In %		91	9,1	36	9	73	100	100	100	100	0	45	55	91	73	100	100	36	91	100	100	100	100	100	91	82	75		
Totaal aandachtspunten		18	1	4	2	10	19	18	19	19	0	6	9	14	15	19	19	7	16	17	19	18	19	19	17	17	341		
In %		95	5,3	21	11	53	100	95	100	100	0	32	47	74	79	100	100	37	84	89	100	95	100	100	89	89	72		

BIJLAGE 26:

**ACCOUNTANTSRAPPORTAGE OVER AANDACHTSPUNTEN CONTROLEPROTOCOL 1997
(INHOUDELIJKE BEHANDELING)**

Punt	Politieregio →	Groningen	Friesland	Drenthe	IJsselland	Twente	Noord/Oost-Gelderland	Gelderland-Midden	Gelderland-Zuid	Utrecht	Noord-Holland Noord	Zaanstreek-Waterland	Kennemerland	Amsterdam-Amstelland	Gooi en Vechtstreek	Haaglanden	Hollands Midden	Rotterdam-Rijnmond	Zuid-Holland-Zuid	Zeeland	Midden- en West-Brabant	Brabant-Noord	Brabant-Zuid-Oost	Limburg-Noord	Limburg-Zuid	Flevoland	Totaal	In	%
<i>Bijzondere aandachtspunten</i>																													
4.2.1	Voorwaarden bijzondere/ aanvullende bijdragen	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	+	+	-	-	+	10	40	
4.2.2	Formatie/bezetting per ultimo 1996	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	10	40
4.2.3	Vergoeding invoeringskosten	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+	10	40	
4.2.4	Overige baten	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	-	-	+	7	28
4.2.5	Preventief toezicht	-	-	-	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+	10	40
4.2.6	FLO	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	-	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	15	60
4.2.9	Milieuregelgeving	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	14	56
4.2.10	Reservering premierestitutie FAOP	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+	+	15	60
Subtotaal bijzondere aandachtspunten		1	0	0	1	2	7	7	7	8	0	1	3	4	7	4	3	3	5	0	3	3	7	4	3	8	91		
In %		13	0	0	13	25	88	88	88	100	0	13	38	50	88	50	38	38	63	0	38	38	88	50	38	100	46		
<i>Procedurele aandachtspunten</i>																													
4.3.1	Doelmatigheid	+	-	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	22	88
4.3.2	Beleidsplan	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	14	56
4.3.3	Informatieverstreking aan derden (BIS)	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	7	28	
4.3.4	M&O	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+	-	+	+	16	64	
4.3.5	Naleving EU-richtlijnen	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	-	-	+	13	52
4.3.6	Gebruik derivaten	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	-	+	-	-	-	+	+	-	-	+	12	48
4.3.7	Boete-/transactiegeden	+	+	+	-	+	-	+	+	+	-	-	-	+	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	+	+	15	60
4.3.8	Beveiligingskader	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	17	68
4.3.9	Fraude	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	5	20	
4.3.10	Verantwoording bijzondere rijksbijdragen	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	+	9	36	
4.3.11	RCID	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	18	72
Subtotaal procedurele aandachtspunten		3	1	2	1	8	9	11	11	11	0	5	6	8	8	4	8	4	9	2	4	3	11	4	6	9	148		
In %		27	9,1	18	9	73	82	100	100	100	0	45	55	73	73	36	73	36	82	18	36	27	100	36	55	82	54		
Totaal aandachtspunten		4	1	2	2	10	16	18	18	19	0	6	9	12	15	8	11	7	14	2	7	6	18	8	9	17	239		
In %		21	5,3	11	11	53	84	95	95	100	0	32	47	63	79	42	58	37	74	11	37	32	95	42	47	89	50		